Like seeds dreaming beneath the snow, your heart dreams of spring Trust the dreams, for in them is hidden the Gate to eternity.

—Khalil Gibran.

INDIAN OPINION

Founded by Mahatma Gandhi in 1903

Former Editor· Manilal Gandhi—1918-1956

Man does not live to be worked for, but to work for others.

—Tolstoy.

No. 16—Vol. LV. Friday, 26th April, 1957

REGISTERED AT THE G.P.O. AS A NEWSPAPER.

Price: FOUR PENCE

AFRIKAANS EDITOR RECOGNISES NON-WHITES' RIGHT TO SELF-DETERMINATION

WHATEVER policy direction South Africa chose the one essential element it will have to contain was that it would have to make provision for the eventual full role of the Bantu in the development of the sub-continent, Mr. W. van Heerden, editor of "Dagbreek en Sondagnuus," said, addressing the Afrikaanse Nasionale Studentebond in Stellenbosch.

Describing South Africa's problem as in the first instance one of human relationship, Mr. van Heerden said that the way the African was treated in South Africa would determine the Union's relationship with the rest of Africa and the world.

"All the present signs indicate that most of the non-European nations of Africa will be independent in the next two decades. The freeing of all remaining colonial territories is one of the most important spheres in which the Western democracies compete with Russia for the favour of the non-European world."

The coming of age of Africa would from now on continue with increased tempo. The question arose in what way South Africa would treat independent non-White Africa. What provision would South Africa make for satisfying the political needs of its own non-European population, shouting louder and louder for satisfaction and which could not morally be denied.

"I predict that in the next 10 or 15 years we will experience developments in Africa and here in the Union which will, in the year 1970, make my speech sound unbelievably out-dated.'

Mr. van Heerden pointed to development in thinking on the matter. The mere thought of independence for a non-European State was opposed by the former Prime Minister, Dr. Molan. On the other hand Mr. Strijdom two years ago made a speech on the subject—which no Union Prime Minister would have dared to make before that time—when he advocated co-operation with non-White States in Africa.

There was an increasing readiness in and outside South Africa in the past decade to think more and lead more courageously Among such men he included such men as the Prime Minister, Mr. Eric Louw and Mr. Harry Oppenheimer.

No more than 10 years ago, Dr. Malan, Prime Minister at the time, was threatened with a crisis in the Commonwealth if the Gold Coast were given independence and membership in the Commonwealth. Today Ghana was independent,

(Continued on page 173)

NKRUMAH INVITES STRIJDOM TO CONFERENCE

DR. KWAME NKRUMAH, the Prime Minister of Ghana, has invited the Governments of six African states; including South Africa, to talks in Accra, Ghana, in October.

The other countries are Egypt, Ethiopia, Liberia, Libya and Morocco.

The provisional agenda for the talks—the result of consultations between representatives visiting Ghana during independence celebrations—includes an exchange of views on foreign policy, the future of dependent territories in Africa, racial problems, and steps to safeguard the independence and sovereignty of independent African State.

U.S. TOLD ABOUT AFRICA'S PLACE IN WORLD

NEW YORK.

JOHN D. COX, first secretary of the Liberian Mission to the United Nations has told a youth panel that American aid offered on a partnership basis would bring Africa closer to the West.

Rejecting outright grants, Cox said assistance should be geared to "helping people help themselves." Cultural exchanges, he added, are just as important as economic and technical aid.

He agreed with a panel on the New York Times Youth Forum that Africa could exercise a powerful role in the near future. The programme was televised on April 14; the topic was "What is Africa's place in today's world?"

The Liberian diplomat contended that economic aid and the attitude of the United States, France and the United Kingdom were the major factors that should shape Africa's course.

One panel member, Joyce Green, a high school student, stressed the importance of education as an element in assistance for African lands. She, too, agreed that cultural exchanges between America and Africa were important for the latter's development.

INDIAN OPINION

FRIDAY, 26TH APRIL, 1957

New Look At The Afrikaner

ELSEWHERE in this issue we publish two comments on South Africa's race problem which we would ask our readers to consider with especial attention.

Both have been made by leading Afrikaner journalists. The first is by Mr. van Heerden, who holds a key position in that section of the Afrikaans Press where Mr. Strijdom is the dominant personality. The second is by Jan Burger who runs a daily feature, presenting the Afrikaans viewpoint, in the Johannesburg "Star."

Mr. van Heerden told students of the university of Stellenbosch that it is no longer in South Africa's interest to continue to adhere to outmoded outlooks in a changing world. He deplored the fact that South Africa was isolated at the moment and, in effect, made a powerful appeal for a recasting of attitudes.

Apartheid Outmoded

Apartheid is, of course, the only outmoded outlook in the world to-day—in so far as South Africa is concerned. While in every part of the globe men and women are shaking off their ankles the shackles which kept them slaves under foreign rule, in this country the fashion is to go in the opposite direction. A a result White South Africa finds ifself alone, travelling backwards, when the world is moving forward. Mr. van Heerden rightly sees in this danger for the White people who shut their eyes to inescapable realities.

Jan Burger is also obviously inspired by the desire to see outmoded outlooks discarded—but in another field. He regards as nonsensical the view that all African leaders are communists. Some of them, he points out with convincing truthfulness, are genuine nationalists and pleads for the distinction to be made between the agent of Moscow and the man who pleads a genuine case on behalf of his people.

Genuine Democrats

While welcoming this effort to see the truth from slightly different perspectives we would like to point out to Jan Burger that not only are the leaders of the Africans mere nationalists; very many of them have gone beyond that phase and have come to be recognised as genuine democrats as well:

But this is not the real point we wish to make. What is important is that some informed Afrikaner leaders of thought are beginning to awaken to the actual realities of the country's race problem. They realise it is madness to imagine White domination can endure in this country in the face of the determined challenges to its authority from the non-European side. They realise also that the most cruelly oppressed section of the population has forged, in the boycott, the only weapon that constitutes a real threat to apartheid. Above everything, they are not allowing themselves to behave like frightened men—like the Verwoerds and the Swarts. They view the situation calmly and realise it is time their own people got into mood to agree on objectives with the majority of the citizens of the land. This is true statesmanship.

Fringes Of Problem

We realise that what men like the two journalists mentioned above as well as respected scholars like Professors Keet and Pistorius do at this stage does no more than touch the fringes of the problem. At the same time we should be happy that a positive beginning is being made to awaken the Afrikaner to the realities of the new situation which has developed. The Afrikaners are beginning to be made to see the truth in new light.

A no less notable fact is that Mr. van Heerden comes from the Strijdom Press and has written extensively defending the Strijdom line. It is inconceivable that he could have expressed views attributed to him at a place like Stellenbosch without having known what the Prime Minister's reaction is. If this surmise is correct even Mr. Strijdom might not, after all, be so blind to realities as Verwoerd wants the world to believe he is.

But we should warn very strongly against too much optimism. Mr. Strijdom is a politician and the votes of the platteland are so important in his calculations. For this reason we should confine ourselves to the awakening, at least in Afrikaner intellectualist circles.

Challenge To Non-European

It poses a new challenge which the non-European, in turn, must be ready to face. Up to now the Black peoples have, with every justification, seen in apartheid their deadliest enemy. Since the Afrikaner Nationalists claimed to speak for Afrikanerdom and were not repudiated by the Afrikaans community, the non-European drew the conclusion that silence meant that Afrikanerdom regarded the non-Whites as enemies. Over the years this infused into the minds of the non-Whites the feeling that Afrikanerdom threatened their very existence. As a result there are not very many non-Europeans who wish the Afrikaner much good.

If the Afrikaner is largely to blame for this, the change in Afrikaner thinking creates a situation where the non-European must also be a realist and see if the new Afrikaner outlook does not, after all, hold out possibilities of agreement on objectives and, therefore, of finding a permanent solution to the race problem.

Guarantee Of Liberty

What we plead for here is a new attitude towards the Afrikaner; a readiness to see good when it shows itself and a willingness to convince the Afrikaner that

n the final reckoning the only guarantee of survival for himself is to ensure tthat that liberty and independence he wants for himself are enjoyed by all his countrymen regardless of race or colour. In that position they will be allies with him in defending it against all dangers. But if he remains the enemy of their freedom, he must always be made to realise that he and the majority are not going the same way and do not belong together.

Afrikaans Journalist Says African Nationalism Not Communism

JAN BURGER is the pen name of a leading Afrikaans journalist who writes regularly in the Johannesburg "Star". In the following he presents a viewpoint on African nationalism which is both realistic and nearer the truth more than anything Swart has to say:

I have always stated in this column that we should be careful not to confuse a rising nationalism among South African Africans with Communism. Now a prominent figure, Prof. L. J. du Plessis, of the Potchefstroom University, has written a frank article in which he makes the same point.

Writing in the Afrikaans Sunday paper "Dagbreek", Professor du Plessis, who is also chairman of the paper's directorate, states that we have always considered a Black nationalism negatively.

"The national consciousness of the growing non-European nations of South Africa has begun, and nothing can stop it in the end. It cannot be dispelled by various material or cultural concessions either. Nationalism does not strive for wealth or prosperity but for political independence," he says.

He thinks that this nationalism can only be divested of its "lethal sting" if we co-operate with it before it is late.

"Let us not follow the road of England and Holland who were driven out of the Indias by indigenous nationalism and were subsequently treated and considered as suppressoss and exploiters by the Indians and Javanese.

"Let us rather follow the example of America, who made the Philippines free with the result that the Filipinos look up at America as the architect and guardian of their national freedom."

"Hirelings"

The following paragraph, coming from such an influential personality, is of the utmost importance.

He says: "Please, do not let us say that the so-called agitators are not true non-White nationalists but Communists and that the tribal chiefs are the true national leaders.

"Those agitators are not all Communists and those tribal chiefs are hirelings of the Government in a certain sense. What is more, how can we pick the leaders for another nation? Have the British not tried in the past to indicate to us as well as to the Irish and Indians without avail which leaders must be rejected as rebels and which must be accepted as loyalists?

"It is a hopeless task, and the sooner we stop it the better.

"It does not mean that we must not act against the extravagances of the rebels and that we must not protect the loyalists but only that we should not make rebels out of loyalists by opposing nationalism

"We should rather make loyalists out of rebels by promoting their national endeavour in the mutual and common interest of South Africa and all its peoples."

Professor du Plessis states that Boer, Briton and Bantu must, as bearers of the individual nationalism, join in alliance with each other in a spirit of South Africa first. A first step in this direction, he continues, is a responsible meeting with the true national leaders of the non-Whites.

Apartheid Madness Invades Nursing Profession

THE revised version of the Nursing Bill published recently goes much further in its application of apartheid to the nursing profession than either the South African Nursing Association or the Nursing Council asked that it should.

The Bill provides that the Nursing Council should be an all-White body and that there should be segregation in the Nursing Association. It lays down that anyone who makes or lets a White nurse work under a non-White person in any hospital or similar institution or a training college shall be liable to a fine of £200.

It provides that White, Coloured and African nurses shall be enrolled on separate registers, that different uniforms and badges may be prescribed for them, and also gives the Nursing Council power to prescribe different qualifications or conditions for different "classes" of persons of different branches of nursing

Membership of the Nursing Association will still be compulsory for nurses of all races, but separate meetings will be held. The decision of the White meetings will be the decisions of the Association.

The decisions of the non-White meetings will merely be referred to advisory boards for consideration.

The Bill is arbitrary and drastic in its provisions and is in many respects highly unfair to non-White nurses. It deprives them of all effective say in their own affairs and for these reasons is bound to be opposed by at least a section of the Opposition in Parliament.

Although the Bill constitutes an invasion of the autonomy of the Nursing Association, it is unlikely that there will be any opposition to it from South Africa's European nurses. The campaign for apartheid in the nursing profession has been waged by a comparatively small group, but the apathy of the bulk of the members of the Nursing Association has enabled this group to make great headway.

For the nursing profession this legislation boods the threat of a conflict with oversea nursing bodies and in particular the influential international Nursing Council, which has warned the South African Nursing Council that it will not be recognised if it enforces apartheid.

Afrikaans Editor Recognises Non-Whites Right To self-Determination

(*Continued from front page*)

but two years ago, matters had changed so fast that Mr Strijdom expressed South Africa's readiness to recognize the independence of non-White African nations on a basis of common interest.

Two weeks ago the Minister of External Affairs, Mr. Louw, had gone further and said that the Union must act as a leader in getting the Black nations of Africa to throw in their lot with the West rather than be dominated by the East.

Became Isolated

Mr. van Heerden said that the Union had become isolated because certain conceptions on which the South African community had always rested and still rested were today rejected by virtually the whole of the rest of the world.

In the irresistible political awakening of Black Africa the Black population of South Africa would not be excluded like a sort of lagoon of peace outside the reach of the stream.

There was one remaining aspect in which South Africa could play a decisive roll—to try to influence the destination of the development. South Africa could only expect the non-White to go along if he knew where the path led.

Warning the students that there was no solution for South Africa's race problems which would not require sacrifices for the Whites, Mr. van Heerden said that the present generation of students would have to decide.

"I believe that you are the last generation which will still have the opportunity of a free choice."

GANDHIJI— The Story Of His Life

INDIANS IN SOUTH AFRICA FIND A LEADER

CHAPTER VII

THE next day Gandhiji continued on his journey to Pretoria.

Part of the way had to be made in a stage coach in those days A stage coach was something like a big bus drawn by horses.

Gandhiji had now fresh insults and worse to bear.

He had already bought his ticket for a seat in the stage coach when the guard told him to sit outside with the driver. This was because the European passengers did not like to travel together with Indians. Gandhiji obeyed this rude command because he was in a hurry to get on with his journey and did not want to waste any time in arguing.

After the coach had been travelling for a few hours, however, the guard wanted to have Gandhiji's seat outside, in order to enjoy some fresh air. But instead of offering his own seat in exchange he rudely threw a dirty gunny bag on the foot-board and said: "You sit on this." This was too much. Gandhiji refused absolutely.

The cruel man at once began to beat him and curse him.

Seeing that poor Gandhiji had done no harm, some of the European passengers began to take his part and made the man stop beating him.

Shameful things like this happened often in South Africa in those days, and Gandhiji was to have many such bitter experiences.

When he went to a hotel the manager would not give him a room In another hotel, although he got a room he was not allowed to eat in the dining-room with the other people. These things never made him lose patience. They only made him more determined to make his countrymen respected in South Africa.

Gandhiji had only come to spend a year in South Africa, but it was three years before he returned home.

There was so much work to be done for his countrymen and there was no one, it seemed, with the courage to do it, but himself. He lost no time in making the acquaintance of the leading Indians in South Africa and in discussing with them what was to be done. He made them see that it was disgraceful to sit idle while rich plantation owners treated thousands of poor Indian labourers like slaves His burning words awakened a sense of national pride and duty even in the laziest and most indifferent hearts.

By

Mrs. Gertrude Murray-Correa

His first great step was to point out that all communities of Indians must unite if they wanted to be strong, and safe from insult, in this foreign land. Hindus, Muslims, Sikhs, Parsees, Christians—all must become brothers in the struggle that was to begin.

In a few short months the shy young man had become the brave and fearless leader of thousands of oppressed Indians. It was as if God had chosen him to be his captain in the struggle for India's freedom, and had filled his heart overnight with the courage of a lion.

In his fight for the rights of Indians, Gandhiji could not bear to see any of them *deserve* this scorn with which they were treated. It pained him terribly to see how many Indians had become careless, untidy and dirty in their habits. He lectured them continually about this He told them that they must never give others the slightest excuse to look down on them.

There were many unjust laws against Indians in South Africa at that time. These laws made life very difficult for the Indians. Gandhiji fought against these laws with all his strength, and taught his followers how to fight against them too. Only on one point he was very strict: everything must be done peacefully. He had already chosen for himself the path of non-violence in all things and he felt that it was the only path pleasing to God.

In order to bring South African Indians permanently together he founded a political party known as the Natal Indian Congress It was named after the political party in India which was already the hope of all patriotic Indians. This party worked to make life better for *all* Indians, no matter what their community or religion was. It also worked to make India free, but in those days this seemed a very far-off hope. The members of Gandhiji's new party were to work to make life better for all the Indians in South Africa.

Copyright. Reproduced by courtesy of Longmans Ltd.

Delhi Celebrates Second Bandung Anniversary

"BANDUNG WEEK" to mark the second anniversary of the Bandung conference opened in New Delhi on April 12 with a call to the peoples of Asia and Africa to rededicate themselves to the principles evolved by the Bandung powers. The Egyptian and Syrian ambassadors to India were among the speakers. The week has been organised by the Indian Association for Asian Solidarity—an unofficial body formed in April 1955 when delegates from Asian-African countries met in a conference in New Delhi.

Ambassadors and other diplomatic representatives of China, Burma, Afghanistan, Ethiopia and other Asian-African countries at New Delhi were present at the function, which was inaugurated by Mrs. Rameshwari Nehru, a prominent social worker and chairman of the Indian Association for Asian Solidarity.

Dr. Mostafa Kamal, the Egyptian ambassador, said that the results and effects of the Bandung conference had been and would continue to have far reaching influence on the evolution of human history. He said that on this occasion the people and the Government of his country dedicated themselves anew to the Bandung principles.

"Our policy is very clear," he said. "Our Government has declared many times that we want to be free and that we want that our sovereignty and national dignity should be respected as we respect those of others."

Syrian Tribulations

Dr. Kamal said that the Bandung principles were the same as the teachings of Gandhi, Nehru, Nasser and Tito. "We stick to them and we are determined to stick to them for ever." The Syrian ambassador, Mr. Omar Abou-Richen, recalled the tribulations undergone by the people of Syria in achieving their freedom. He said that efforts "being made", by imperialist powers to destroy the freedom of Syria and the unity of the Arab countries would never succeed. He added: "I heard your Prime Minister say that the world has to choose between the atom bomb and the Panchseela. Syria has chosen with all confidence and full resolution your Prime Minister's principles."

Madame Lulu Tasjae, secretary of the Ethiopian Womens' Organisation, earlier conveyed greetings from Ethiopian women to Indian women.

A programme of lectures on the Bandung conference and an exhibition of films produced in Asian and African countries forms the main feature of the celebrations. An exhibition of the arts and crafts of Asian and African countries has also been organised.

Experts For Indian Industries

The U.N. Technical Assistance Administration has offered increased aid to India in the industrial field. The U.N. Experts were already working in the fields of the Glass Industry, dams, lighthouses, occupational therapy and physical rehabilitation and power installations. Technical aid amounting to 243 million will be available and the number of experts working in India will increase by another 81.

NOTICE

Under the auspices of the Inanda Cultural Group a public meeting will be held at the Phoenix Settlement

on

Sunday, the 28th April, 1957 at 3 p.m.

Mr. A. D. Lazarus will speak on Mahatma Gandhi and his experiment of Passive Resistance.

All Welcome.

To Agatha Harrison

THIS book is a quite delightful, short memoir of Agatha Harrison by her sister Not many people in South Africa will know Miss Harrison's name. But I suppose if Indians and Englishmen with some knowledge of Anglo-Indian affairs during the years 1932-47 were asked to name the six people most responsible for the voluntary abdication of imperial power and the cordiality of Indo-British relations after independence, Agatha's name would appear almost as high on every list as Mahatma Gandhi's and C. F. Andrews, with both of whom she worked intimately.

Agatha Harrison held no official position. She had no rank or title. But she was sought after by viceroys and Congress leaders, each putting an equal confidence in her honesty and sincerity, as an indispensable go-between during the long years of estrangement and hostility. As one reads this unaffected, yet joyous record, one is aware of a great void in our South African public life—the lack of people like Agatha Harrison operating effectively on both sides of our colour bar. In all fairness, it is not merely a lack of personalities. There is a far greater rigidity of attitudes here. Britain, the imperial power in India, was pledged, nominally at least, to eventual self-government for India since 1917. There was plenty of procrastination and sometimes bad faith. But it was limited to stalling by decades, not centuries or even millenia as our own planners sometimes pretend. And there were always some Britishers in influential positions—Lord Irwin, Sir Stafford Cripps, the Mountbattens, even the prickly and rather stolid Linlithgow—who could be persuaded to respond to Gandhi's own resolute magnanimity.

Agatha Harrison was one of the pioneers among social workers, if one can apply so drab a term to one so gay and unpretentious. From there she went on to China and wrought a revolution in textile factory conditions, gradually abolishing child labour, limiting hours, shortening shifts, obtaining rest days. And doing all this by proving to the mill-owners, foreign and Chinese, that it actually *paid* them to be humane. No reader should suppose that Agatha was just a sentimental "do-gooder." She was a professional to her finger tips, whose greatest successes depended as much upon her rich experience and detailed knowledge as upon her genius for personal relationships She always mastered her brief before moving in for the assault.

In China she learnt the lesson which she was later to put to such good use in the Indian cause, the vision that racial frontiers are most easily crossed "by sending individuals to carry on their daily work alongside of, and among the people of another nation, so that both sides may discover and test the common humanity that unites them."

By
C. W. M. GELL

Though our circumstances differ in detail, this lesson is essentially applicable here and could revolutionise our society if more widely accepted. But, of course, it must be practised as naturally and unaffectedly as Miss Harrison used to accompany Gandhi on his travels, sleeping on the ground with him and his retinue, travelling third-class in the railways, the lack of privacy, the dirt, the heat, the crowds. Agatha earned the confidence both sides reposed in her the hard way. And I have no doubt that here we, too, will have eventually to put our arrogance aside, and learn to talk and work with Congress leaders as equals, if we are to solve our own social problems, dealing with the leaders the people themselves choose, not ones we choose for them and label "moderate" or "responsible" in contrast to "agitators." We will then find the objects of our present suspicion and prejudice as human as Agatha Harrison found the Indian Congress leaders.

Typical of Miss Harrison's attitude was her refusal to be put off meeting some left-wing trade union leaders in a serious industrial dispute. "Probably they are not Communists, but are always dubbed such. But I refused to believe that anyone seeing the prevailing misery would not turn to and work." She was right. I'm sure it is the reply she would give Mr Swart if she had come here. And then her rage at owners of coal mines, employing women underground, using "all the same old arguments as in 1944 when Britain took women out of the mines I feel I shall get up and hit someone on the head when I see these men smugly sitting round saying things about women in the mines that were said in 1844."

Or the unfortunate judge's wife who remarked from the chair that she hoped the Commission would not raise wages; that we had all seen what the result had been in England and that she could not now compete with other countries; that they did not want the workers in India to feel they needed wages that would buy pate-de-foie-gras! "I had meant to let them down lightly, but when I heard that... One thing rings in our ears from these dumb, inarticulate people, over and over again: "Our stomachs are empty." And then to talk about them asking for wages that will provide pate-de-foie-gras!" One would have liked to hear Agatha Harrison on the economic argument underlying our bus boycott!

In 1954 she died suddenly of a heart condition. Krishna Menon said: "She had no office or title, and no flags were lowered for her, but all over India people honour her name." And Mrs. Pandit wrote: "When I heard she was no longer with us, the world suddenly seemed a very lonely place." For an epitaph her sister has set down some lines composed by Agatha Harrison herself:

The strength of gentleness,
The might of meekness,
The glory of a courage
unafraid.
A constant love, a tenderness
for weakness,
Were in her face and in her
life displayed.

[Footnote: Agatha Harrison, an Impression by her sister; Irene Harrison (Allen & Unwin)]

Pistorius Sees Deranged, Dangerous Society

FEAR stalks South Africa today. All the race groups are afraid and the danger is that fear of this kind coming into a society makes that society mentally deranged and dangerous, Prof. P. V. Pistorius, professor of Greek at the Pretoria University, said in an address to the Rosebank Rotary Club.

"We are dealing with an unnatural society in the world in general and South Africa in particular," he said.

"The African is in the grip of fear of the White man, just as the White man is in the grip of fear of the African.

"There is fear in the hearts of the English-speaking group because they are frightened that certain values are threatened.

"The Coloured people fear that there will be no place for them.

"The Afrikaners suffer from a self-directed fear. The ordinary normal Afrikaner is afraid of his own people more than of others because of the impelling force of nationalism.

"For this reason many people who agree with me would be afraid to say so, because they fear their own people as their own people fear them."

Professor Pistorius said people who fear are illogical, intolerant and even aggressive.

"Even in the most exclusive Afrikaans circles, including the Church, there is concern about this."

He ascribed the fears to ignorance—to almost complete lack of contact between the various race groups.

"We have the ideology of the smallest circle, the ideology of giving preference to the smallest group at the expense of the more important larger group and of humanity.

"It should be more important to us that we are South Africans than that we are Afrikaners, more important that we are Westerners than that we are South Africans, even more important that we are humans than that we are Westerners."

Because of this attitude people were prepared to allow things to be done in the name of culture and of the notion which the individual would reject.

"We have reached the stage that the man who breaks with his political ideology is less acceptable in Church cirles than the churchman who has broken with his Church is in political circles."

The coming together of the English-speaking and the Afrikaans-speaking sections would be only a partial solution, "unless we find a pattern into which all groups can fit

FOR SALE
Diamonds direct from Factoy.
Contact our Representative.
Evenings. Tel. 40-2346
Johannesburg.

Today, of all days, the joy of giving is uppermost in every heart. The best thing to give to your enemy is forgiveness; to an opponent, tolerance; to a friend, your heart; to your child, a good example; to your father, deference; to your mother, conduct that will make her proud of you; to yourself, respect; to all men, charity; and to your loved ones ?

Surely a NEW INDIA PROTECTION POLICY, the best of all Gifts.

THE PLEASURE OF GIVING IS YOURS, AND THAT OF SERVING YOU IS OURS.

The
New India Assurance
Company Limited

Principal Controlling Officers:
Rustomjee (Pty.) Ltd.

140, Queen Street,
DURBAN, NATAL.

SEE INDIA

Read About India's Future Progress

Indians To-day Lead The World To The Greatest Climax

You Will Be Surprised To Learn From These Pictures

	s.	d.
"Illustrated Weekly of India"—Asia's Finest Picture Magazine now on for sale......Latest Issue	10	6
March of India—Indian Information	4	9
Caravan—A Profroma of India	2	1
Aryan Upasana—Prayer Book in English	1	7

HINDI MAGAZINES

AJKAL	1	6
MOHAMOR KHANI	1	0
DHARAM YOGA	1	6
BHAL BHARITI	1	0
MANMOHAN	1	0

Books of all sorts, Indian, Ancient, Historical, are sold by us.

D. ROOPANAND BROS.
(Established 1932)
Music Saloon and Booksellers.
85 Victoria Street, Durban.
Phone 20707. — P. O. Box 2524.

NEW NYLON SAREE MATERIALS
—JUST ARRIVED—

Gold Striped Fancy Nylons 48" 12/6 yd.

Spotted Georgettes 45" 4/6 yd.

Two Tone and Rainbow Georgettes 45" All Shades 4/11 yd.

Bordered Georgettes All Shades 45" 3/11 yd.

Embossed Georgettes 45" 5/11 yd.

Coloured Georgettes 45" 3/11yd.

BLOUSES
Printed Georgette and Bemberg Skippers. Huge range now at clearing Prices.

Real Benares and Jari Gold Georgette Sarees and Borders. Big range in stock.

Georgette Jari Work Sarees All colours. £4-10-0

Georgette Sarees Cotton Embroidery £3/15/6

CHILDREN'S SCHOOL WEAR
Boys Shirts, Knickers, Blazers, Vests, Socks. Girls Gym Blouses etc. At Reduced Prices.

CHAMPALS!
Plastic Fancy Tops with Heel Size 3 to 7 18/6 pair
Also Leather 8/6 & 10/6 pair

Write For Samples: (Not for Rhodesia)

JAYBEE SILK HOUSE
39 MARKET STREET, JOHANNESBURG.

TOPIC OF THE WEEK. By JORDAN K. NGUBANE.

Open Letter To The Africanists

Sons of Africa,

I RETURNED about fortnight ago from a short visit to Johannesburg where, among other things, I addressed a series of meetings on both sides of the colour line. I spoke at Sophiatown and also at Alexandra. I had been warned beforehand that Alexandra was the stronghold of the Africanist school of thought and that since I would be speaking from a Liberal platform I would receive rougher handling than I had had from the students of Pretoria University,

When I got to the hall something struck me immediately: the meeting was attended by young men; the people to whom the future belongs. At the end of my address discussion followed. I shall never forget what happened then. I found myself among young men who have spent time and energy and obviously money in serious endeavours to come to real grips with the race problem. Your questions and comments were most enlightening. I wished I could have had more time to sit down and discuss the problems you raised. Since this could not be done, I write this letter in endeavours to exchange a few more ideas with you on the country's race problem.

You argued that the problem facing the African is basically one of conquest; that since the African was ruined by conquest survival for him depends on his reversing this process. After your victory you said you would set up a democratic State where the Will of the majority would shape the course of events. In the meantime you wanted to work out your destiny as Africans. You were not hostile to the European, Indian or Coloured minorities. As a matter of fact you were willing to have the European in your free Africa—but on your own terms. I wish you could define your terms.

But this is not my main point. Why I write this letter is because I would like to ascertain precisely from you where you and I differ. Our common enemy, the apartheider, grows madder and madder every day. It becomes imperative for you and for people who think as I do, that we should stand, fall and rise together. If we do that, I am certain we can knock apartheid flat on the ground in a shorter period than five years. Our cause is just: We fight for liberty. It is rooted in firm ethical foundations—we hate no man because of his race. We are bound to win—we are in the majority; world events are in our favour.

Where, then, do we differ? I started as an African Nationalist myself. Like you I saw the problems of our country from the perspective of conquest. I spent the best years of my life in the fight to build up African Nationalism. In all this I kept consistently to the centre. I regarded both chauvinism and communism as evil. I believed that at the base of South Africa's race problem was a conflict of values and not the clash of colour. Because I believed this, race, colour and blood were of no importance to me. I saw men from the perspective of things they believed; the things they wanted in life and not from that of race.

Consequently there was no such a thing as a White problem for me. Right through the glorious days of the Youth League, I kept my friendships with all my friends on the European and Indian sides of the colour line. I keep them to this day.

In the meantime two events had happened which shook my faith in Nationalism profoundly. The first was World War II. Like most people I had not followed events in Germany with the interest I should have shown. I mastered a little German, but I wasted it all on Kant's Critique of Pure Reason—which seems idiotic now that I view it in retrospect. I should have taken advantage of my little German to acquaint myself with the real nature of Nazism. But this is beside the point.

When World War II came on the scene I was shocked into reassessing afresh the entire Nazi doctrine. I read more about it; I heard more and saw more. I met Jews and other refugees from Germany. I made friends with these. One of the latter gave me a German volume containing the works of Baruch Spinoza—one of the influences which shaped my life, then. Anton Lembede, who had mastered the German language better than I, subsequently took the book. The people who had fled from Germany told me horrifying stories of what happened in that great and remarkable land. A Jewish chemical engineer told me how the Nazis stripped his daughter, the former wife of a leading industrialist, and gave her frequent electrical shocks on her private parts to extort a confession from her. I heard Hitler Goebbels and Goering utter the most horrible things against the Jews over Radio Berlin. In those days this was one of the most powerful stations in the air in this part of the world.

All these things made a profound impression on me. I began to realise vividly that where men were bound together, not by a noble ideal, but by a worldly thing like blood, they could be victims of a mass corruption which would destroy them, in the end. My faith in African Nationalism began to be shaken.

In 1948 Malan's gang was returned to power. This was regarded by my section of the African community as the worst disaster that could have befallen this destiny aroused in the Zulu-speaking section of the African people emotional reactions which led to frightful excesses of passion. I refer to the Afro-Indian riots of January 1949.

I lived through the riots. I saw absolute corruption of body, mind and soul to which drunkenness with power could reduce oppressed human beings like me. I saw, also, the elevating heroism and nobility of mind which make Man the masterpiece of Creation that he is. The beastliness; the cruelty; the complete negation of reason all crushed me. The wounds have not healed—to this day. I knew had been wronged; God knows we have been most grievously wronged. To this day we are being wronged. But we, who have been wronged, could not see in injustice and wickedness our hopes of salvation and still complain when others were unjust and wicked towards us. If we wanted freedom for ourselves in order to avenge ourselves on those who had made us suffer, I was quite certain in my mind that we were wrong. Freedom is desired because it enables Man to pursue the ideal of perfection to the best of his ability.

For a passing moment in history I saw my own people at their greatest strength. It was strength built on the travail of the weak; on raped little girls; on expectant women butchered to death; on men exposed to the most revolting indignities and humiliations. It was based on all these things happening to human beings like me; to father and mothers of children who smiled and cried exactly like my own daughter and son. It was the point of final culmination for African Nationalism. I turned my back on the horrible events. If this was what we were leading the country to, when we spoke of the strength and the united Will of Africa, for good or for evil, it was not to be for me. From that moment I changed my mind. I was no longer a Nationalist.

I saw salvation for myself, my children, my people of all races in a new concept of unity and nationhood. The only safe basis for a better South Africa lay in being bound together by the values we all cherished together and in refusing to allow the poison of race from the Apartheid side to influence our thinking. Those values were what we have grown to regard as the democratic tradition which the human race has been evolving down the centuries. In the final reckoning, they are the only hope for emergent Africa and for South Africa.

I have described my experiences because I wish, later, to return to the problems you might have to face either before we are free or when, as I am sure events are taking us that way, you are rulers of this country. I would rather you were wise and just men, guided by the desire to draw out the very best in your countrymen of all races and determined to build up here a country and a civilisation which will be the finest tribute to the genius of Man; a country where no human being shall be punished for having been born a member of a particular race.

(*To be continued*)

R. VITHAL

Bookkeeping, Writing up Sets of Books, Balance Sheets, Income Tax Returns.

Contact No. 12 Barklys Arcade,
38 Market Street,
Cor. Diagonal & Market Sts.
Johannesburg. 'Phone 33-1654.

If Not Why Not Try These Books For Your Future Success

Practical Acrobats Fully Illustrated	5	3
Art Of Jit Jitsu Self Defence Illustrated	5	3
Boxing at Success Fully Illustrated	10	6
Amatuer Boxing Fully Illustrated	8	0
Nature Cure In A Nutshell	1	9
New And Exciting Cookery Book	5	3
The Upnishads by Nikilanda	22	6
The Song Of The Soul Bhagwat Gita	8	3
Teach Yourself Hindi In English	8	0
How To Read Your Hands Fully Illustrated	11	0
The Best Film Magazine Of India F/Illust.	2	9
Illustrated Weekly Of India	2	3
25 Gujrati Song Books Only	8	6

All Goods Supplied Will Cost 2s. C.O.D. Charges

BHARAT

MUSIC SALOON AND BOOKSELLERS

(Corner Grey & Lorne Streets)

286 Grey Street, Phone: 26070.

DURBAN.

FOR...

RUBBER STAMPS AND PRINTING

CONTACT...

STANDARD PRINTING PRESS

GENERAL PRINTERS AND RUBBER STAMP MAKERS

73 BEATRICE STREET, — DURBAN.

PHONE 61006. TELEGRAPHIC ADDRESS

P.O. BOX 2782. "QUICKPRINT"

ESTABLISHED 1927.

Three Outstanding Books

Beautifully Printed With Coloured Varnished Jackets And Library Binding

Order for yourself as well as to present them to your DEAR ONES

St. Mira: The Story of Mirabai whose name is a household word in Indian homes, and whose Songs are sung in a million homes everyday. In words at once vivid and soul-stirring, the author portrays the inner spiritual experiences of Mira, the purity of her character and her undismayed courage and heroism. 10/- per copy.

The Face Of The Buddha: Through the pages of this book peeps the radiant face of the Buddha who was essentially, a lover of peace...As the story unfolds, we see the Buddha taking to the waiting multitudes his great message of deliverance from sorrow. 7/6 per copy.

In The footsteps Of The Buddha: The thrilling story of Shanti Deva the greatest poet of Mahayana Buddhism. A King's son, he renounced the throne to walk into the footsteps of his master, —Gautama the Buddha. 5/6 per copy.

(All the three books will be given at a special price of 20s. only)

Order any or all the books from:

H. P. VASWANI,

91 BHULABHAI DESAI ROAD,

BOMBAY, INDIA.

TRADE INQUIRIES INVITED

Cable & Tel. Add.: "HARGYAN". Phone 29368.

P. HARGOVAN & CO. (PTY.) LTD.

WHOLESALE MERCHANTS AND IMPORTERS.

P. O. BOX 1250.

155/7 Warwick Avenue

DURBAN.

Tel. Add: "Charotar" Telephone: 33-9885.

MANCHESTER TRADING CO. LTD.

ESTABLISHED 1923

Wholesale Soft & Fancy Goods Merchants

—&—

Direct Importers.

47, Commissioner Street,

JOHANNESBURG.

London Letter

(From Our Own Correspondent)

* * *

U.S. FOCUS ON AFRICA

VICE-PRESIDENT NIXON has urged the American Government to regard Africa as a vital area in the contest between freedom and communism. To this end he has recommended the creation of a new State Department Bureau of African Affairs to place Africa 'on the same footing as the other great area groupings of the world.' Similar action should be taken by the International Co-operation Administration and by the U.S. Information Agency. The U.S. should also encourage greater private investment in Africa, extend economic and technical assistance, support the grant of loans by the World Bank, and stimulate still greater co-operation between American and African trade unions. Mr. Nixon added: "We cannot talk equality to the peoples of Africa and Asia and practise inequality in the U.S. In the national interest, as well as for the moral issues involved, we must support the necessary steps which will ensure orderly progress towards the elimination of discrimination in the U.S. And we would do a far more effective job than we are presently doing in telling the true story of the progress which is being made towards realising its objective, so that the people of Africa have a true picture of conditions as they really are in the U.S." All these recommendations were contained in Mr. Nixon's report to President Eisenhower on his recent trip to Africa. He had already made private reports to various departments. It is known he has submitted a critical report to the State Department and Information Agency on some of their members now on duty in Africa. Two other private reports dealt with France's problems in Algiers and the problem of Arab refugees. It will be recalled that Mr. Nixon, at the height of the Suez crisis, was extremely critical of British-French intervention. He said the intervention might be be a blessing to the American policy because it would enable the U.S. to stand free from the ugly shadows cast by colonialism. The same spirit runs through his report to the President, although Mr. Nixon is most complimentary in his references to British policy as it led to the independence of Ghana. "There is no area in the world today in which the prestige of the U.S. is more uniformly high than in the countries which I visited on this trip. The President is respected as the acknowledged leader of the free world. There is a most encouraging understanding of our programmes and policies. These countries know that we have no ambitions to dominate, and that the cornerstone of our foreign policy is to assist countries in resisting domination by others. They understand that the U.S. stands on principle and that this was the motivating force, for example, which led us to act as we did in the recent Suez crisis. They approve the stand which led us to act as we did in the recent Suez crisis. They approve the stand which we took at that time and look confidently to us to act consistently with that stand in the future. The African nations understand that the American doctrine for the Middle East is dedicated to the principle of assisting the states of the Middle East to maintain their independence. They know that the US stands for the evolution of dependent peoples towards self-government and independence as they become able to discharge the responsibilities involved."

In discussing the wider significance of the emergence of the new nation of Ghana, Mr. Nixon declared: "The eyes of the people of Africa south of the Sahara and of Western Europe particularly, will be upon this new state to see whether the orderly transition which has taken place from dependence to independent status, and whether the retention of close ties on a basis of equality with the British Commonwealth, will continue to work successfully and thereby present a formula of possible application in other cases. By the same token, inimical forces will be closely following the situation to see whether any openings present themselves for exploitation in a manner which would enable them to disrupt and destroy the independence which Ghana seeks to achieve."

In a significant but carefully phrased passage in his report Mr. Nixon suggests that the U.S. may be ready to undertake a vast new programme involving economic development along the Nile. He writes: "The Nile is one of the world's greatest international rivers. Perhaps in no other part ot the world are the economies of so many states tied to a particular waterway. The river is so located geographically that whatever projects are undertaken on it within the territorial domain of one State are bound to have their effect on the economies of other states. The U.S. must take into account the common interests of the riparian states in the development of their great river and, at such times as political conditions permit, should support a co-operative approach to its development which would accord with the common interests of all the states involved."

Mr. Hagerty, the President's press secretary, said that he had every reason to believe that Mr. Nixon's report would be carefully studied by the appropriate departments, and would receive full consideration by the Administration itself. More therefore may yet be heard of American policy towards the Nile Valley.' Mr. Nixon said that in his judgment communism is now making a determined effort to extend its authority in Africa. He believed in fact that Communist leaders now regard Africa "as important in their designs for world conquest as they considered China to be 25 years ago." Until recently the U.S. by contrast had considered Africa to be "a remote and mysterious continent which was the especial province of big game hunters, explorers, and motion picture makers." In place of this attitude Mr. Nixon urged the "necessity" of assigning "higher priority" to America's relations with the nations and peoples of Africa.

Stress Of Indian Solidarity

DR. GYAN CHAND, former Economic Adviser to the Government of India said in New Delhi that Asian solidarity had become a supreme necessity in the face of the race among Western powers to develop Thermo-nuclear weapons.

Dr. Gyan Chand, who was speaking at a meeting held under the auspices of the Asian Solidarity Committee to celebrate the Bandung Week, said that the atom bomb exploded over Hiroshima was not the last act of World War II but the first act of the third World War. Sir Winston Churchill and the Western Press thought that the atom was a force which could restrain nations but this position changed when Soviet Union also developed atom bombs and hydrogen bombs. It was thought at this stage that mutual fear could act as a deterrent against a world war but the U.K.'s emergence as an atomic power had changed the whole pattern of thinking.

There was no longer any stalemate as more Western countries including Norway, Sweden and Portugal could come to possess the bombs. The recent British Defence White Paper was a grim pointer as it talked of reducing drastically the Army, Navy and Air Force, placing reliance on thermo-nuclear weapons.

Explaining why the thermo-nuclear questian was vital to Asian countries, Dr. Gyan Chand said the very first atom bomb was exploded on Japan, an Asian country. In the last few years Korea, Indo-China and China had been on the brink of atomic war. Thirdly, the Bhagdad Pact and the SEATO had brought the threat of atomic war into Asia itself and the report that Pakistan had atomic tactical weapons was something which should cause great concern in India and other Asian countries. Asian countries were helpless in the face of atomic threats and stood to gain if the atom was used for peaceful purposes.

Dr. Gyan Chand said there was no time to lose. Asian countries should take the hydrogen bomb issue on the World Forum and agitate ceaselessly and not rest until complete international control over atom was achieved. A world organisation like U.N. should be compelled to ban all Thermo-nuclear experiments for war purposes.

Vinoba Bhave To Visit England

Mr. Donald Groom, friend of Mr. Vinoba Bhave, said in an address at Bombay to the land-gift workers that Vinoba Bhave would be going to England and thence to other countries where he would spread the Gandhian ethics. It is understood that Mr. Groom is planning the trip.

India's New Cabinet Of 13 Ministers Announced

THE new Indian cabinet, sworn in on April 17, consists of the following 13 members:—

Mr. Jawaharlal Nehru, Prime Minister, External Affairs and Atomic Energy; Maulana Abul Kalam Azad, Education and Scientific Research; Mr. G. B. Pant, Home; Mr. Morarji Desai, Commerce and Industry; Mr. Jagjivan Ram, Railways; Mr. Gulzarilal Nanda, Labour and Employment and Planning; Mr. T. T. Krishnamachari, Finance; Mr. Lal Bahadur Shastri, Transport; Mr. Swaran Singh, Steel, Mines and Fuel; Mr. K. C. Reddy, Works, Housing and Supply; Mr. A. P. Jain, Food and Agriculture; Mr. V. K. Krishna Menon, Defence; Mr. S. K. Patil, Irrigation and Power.

The only completely new name in the Cabinet is Mr. Patil, Bombay Congress Party Chief and leading political organiser.

The new Government includes 14 Ministers of State not in the Cabinet and 12 Deputy Ministers.

Ministers Of State

The Ministers of State, with their portfolios are:

Mr. Satya Narayan Sinha Parliamentary Affairs: Mr. B. V. Keskar, Information and Broadcasting; Mr. D. P. Karamakar, Health; Mr. Panjabrao S. Deshmukh, Food and Agriculture; Mr. K. D. Malaviya, Steel, Mines and Fuel; Mr. Mehr Chand Khanna, Rehabilitation; Mr. Nityanand Kanungo and Mr. M. M. Shah, Commerce and Industry; Mr. Raj Bahadur and Mr. H. Kabir, Transport and Communications; Mr. B. N. Datar, Home Ministry, Mr. Surendra Kumar Dey, Community Development; Mr. Ashok Kumar Sen, Law; Mr. Kalu Mal Shrimali, Education and Scientific Research.

Deputy Ministers

There are 12 Deputy Ministers, two of whom, Mrs. Laxmi Menon and Mrs. Violet Alva, are new. The others are: Sardar Surjit Singh Majithia, Defence; Mr. Abid Ali, Labour; Mr. A. K. Chanda, External Affairs; Mr. M. V. Krishnappa, Food and Agriculture; Mr. Jaisukh Lal Hathi, Irrigation and Power; Mr. Satish Chandra, Commerce and Industry; Mr. S. N. Mishra, Planning; Mr. B. R. Bhagat, Finance; Dr. Monomohan Das, Education; Mr. Shah Nawaz Khan, Railways.

Ghana Paper Notes U.S. Desire For Friendship With Africans

THE "Daily Graphic", Ghana's largest newspaper, recently said the United States wants to establish "closer friendship with the newly independent nations of Africa" based on mutual understanding of each other's motives and objectives.

The "Graphic" said the U. S. State Department's announcement of the intention to ask Congress to approve a new top-ranking post to handle African affairs, the forthcoming opening of new U.S. Consular offices in seven African cities and U. S. Vice President Nixon's recent visit to Africa "are all aimed at development of this mutual understanding."

America's belief expressed by Vice President Nixon during his recent African tour that Africa will have a "tremendous impact on the lives of the people all over the world" in the next generation.

A second reason is trade. America is the world's largest consumer of raw materials. Africa is one of the largest suppliers. For example, the United States is the second largest user of Ghanian cocoa. Quantities of two of Ghana's other major exports—timber and diamonds—find their way into U.S. markets.

But probably the chief reason for this interest is the recent emergence of a number of new independent states in Africa. During his 18,000 mile goodwill tour Vice President Nixon visited five such states—Ghana, Morocco, Sudan, Libya and Tunisia.

America believes the new countries will play an increasingly important role in world affairs. The U.S. Government wants to establish closer friendship with them based on "mutual understanding of each other's motives and objectives."

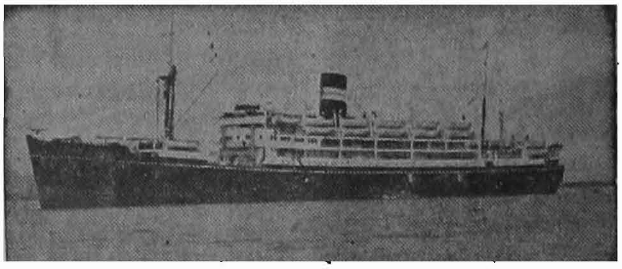

B. I. S. N. Co. Ltd.

S.S. Karanja due 1st May 1957. Sailing 6th May 1957.
S.S. Kampala due 31st May. Sailing 6th June 1957.
For Bombay.

Passengers must conform with the Cholera Vaccination and Yellow Fever innoculation requirements and obtain certificates from their nearest District Surgeon. Innoculation by and certificates from private Medical Practitioners will not be accepted.

FARES : DURBAN TO BOMBAY

First Class single without food £92—0—0
Second " " " " £60—15—0
Third Class Bunk £31—10—0
Non-Vegetarian Special Food £11-10 Ordinary Food £4-18
Vegetarian Special Food £10-3 Ordinary Food £4-6

Bookings for 1st, 2nd, 3rd can be effected by communication with us by telegram or letters.

For further particulars apply to—

SHAIK HIMED & SONS (PTY) LTD.
390 PINE STREET, Telephone 20432, DURBAN.
Tel. Add. "KARAMAT."

BONES WANTED

We Pay
£7 PER TON
F.O.R. your
Station or Siding

BAGS RETURNED RAILAGE PAID

"Pack hoofs and horns separately. We pay 15/- per 100 lbs.

For Full Particulars write to :

THE
BULLBRAND FERTILIZERS LTD.
SARNIA, NATAL.

Are You a subscriber of 'Indian Opinion' If not, WHY not?

ORIGINAL CORRESPONDENCE.

"Focus On Gujarati Women"

THE EDITOR, 'INDIAN OPINION.'

[We are publishing this letter to invite views from our readers and others, as the subject is a controversial one. We wish to make it clear that we do not in any way share the views of the writer.—Editor.]

SIR,—The Gujarati community in South Africa is one of the most backward community socially, physically and educationally.

Our womenfolk and children are constantly sick and pounds and pounds are paid to doctors for treatment. One hardly finds a Gujarati family in Durban where all the family is well—alternately mother, father, sister, brother, daughter, son etc—someone is sick why?

I will tell you—our womenfolk are among the laziest in the world—they will never lift their finger to do anything—there may be exceptions of course. If they want to go somewhere—even if the place is a block or two away they need a car—walking is seldom done—in summer you see many wearing jersies or pullovers. It is no wonder that our children are not active.

Lately too I have seen a lot of the "new" and old Gujarati wives have learnt the art of nagging. Maybe they have seen too many films. And once they start nagging, whether the husband likes it or not he reluctantly goes along with her to see an Indian picture, though the great majority of Indian pictures we see in this country are "third class trash" seldom we see a fine film.

The Gujarati women are amongst the greatest chatterboxes to be found anywhere we youngsters call them "Reuter's correspondents" as they can transmit any story or rumour faster than a telegram. Even if any rumour is just hearsay, they make it bigger and add their own thoughts to it. Most of these women have All India Radio voices—when they talk they don't need a mike—they can be heard half a mile away.

When they go visiting their avjos never end. They must repeat the word at least a dozen times.

As far as fashion goes there may be a total number of a dozen women who can dress properly or attractively, the rest don't know how to dress at all. Some will have a blue sarrie and a red blouse or a green sarrie and a yellow blouse. If any new design sarrie comes out on the market and if one lady happens to buy it, the whole town of women's world will follow suit like sheep.

When they prepare food seldom are the dishes tasty. They are content to eat dar and bhaat and nothing else. Health giving foods only a few will eat, like milk, cheese, fruits, kelloggs crisps, kichadi, rotla, moong etc.

It is high time that our dear "bundles of joy" took a new lease on life and start living—do yogi or breathing exercises each morning—go for long walks with children if necessary during weekends, start learning English at home, learn to drive a car, learn to economise, do harder work at home, respect elders, be of service to parents, and bring up children in the proper dignified and respectful manner.

I know Sir that this letter will cause a lot of controversy, and eyebrows will be raised. But to the best of my knowledge ALL that I have written is true—very true. Sound criticism I will welcome. Suggestions will be more welcome to improve the lot of our womenfolk.

Another thing our women can't do and that is to be able to dress in a hurry. At least an hour or an hour and half start must be given to them. And the way they powder their faces, some outsider may think that she must have just put her face in a cake flour bag.

Yours faithfully,
A KATHIAWADI YOUTH

NOTICEABLY WHITER SHOES

WITH NUGGET WHITE

CLEAN your shoes with Nugget White and it's there for keeps. Feet look trim and tidy. Shoes stay whiter than ever before. Nugget White goes on easily. And STAYS on. There's no match for Nugget White.

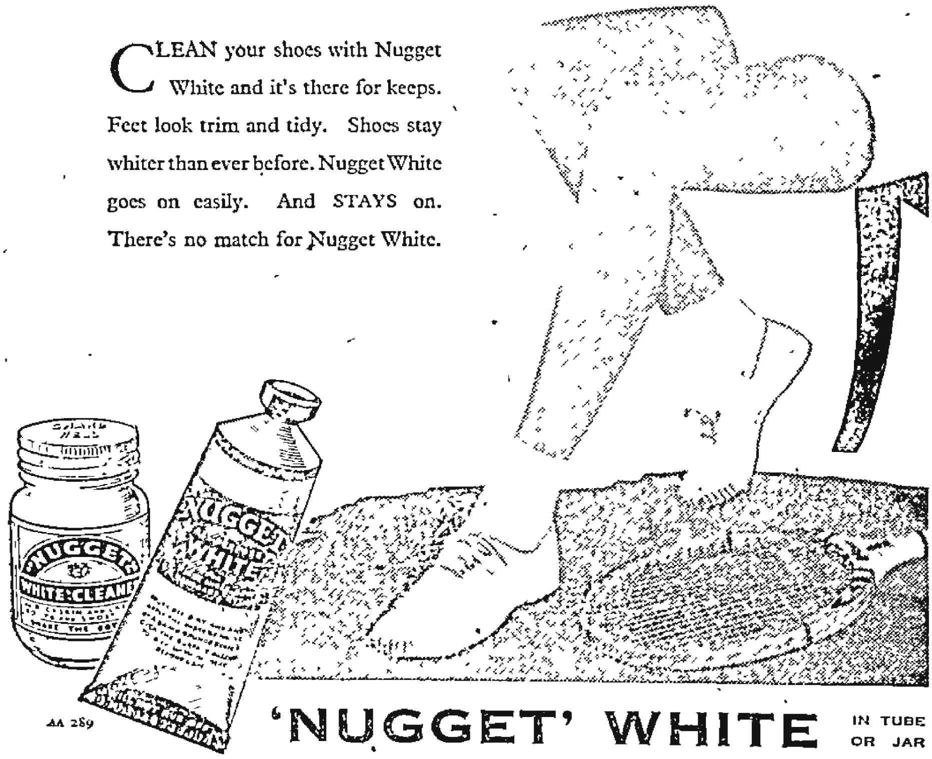

AA 289

'NUGGET' WHITE IN TUBE OR JAR

Whenever, wherever infection threatens, doctors and nurses take elaborate antiseptic precautions. Nothing is left to chance. Almost every hospital and clinic, in Southern Africa, and in many countries overseas, relies on Dettol. This pleasant, non-poisonous fluid, deadly to germs, is harmless to the delicate human tissues the germs invade. In the home, as in the hospital, Dettol is the safe way to safety.

DETTOL

THE ANTISEPTIC DOCTORS USE

9358—7

Every tin of Sunbeam is a tin of sunshine. See what a wonderful, dazzling shine it gives to your stoeps. A quick shine. A long-lasting shine. A *Sunbeam* shine! Red, green and black for stoeps. White, light and dark for floors and furniture.

Shines...and shines...and shines

9691

THE

QUEENSLAND INSURANCE

COMPANY LIMITED.

(INCORPORATED IN 1886 IN NEW SOUTH WALES)

TRANSACTS ALL CLASSES OF INSURANCE

Fire – Marine – Accident

Consult:

MISS TEHMI SORABJEE RUSTOMJEE

SPECIAL INDIAN REPRESENTATIVE

106 MANSFIELD ROAD, - - - DURBAN.

P. O. Box 476. - - TELEPHONES 47453 & 47888.

Printed and published by Mrs. Sushila Gandhi at Phoenix, Natal.

ઈન્ડિયન
ઓપિનિયન
મહાત્મા ગાંધીજીના હસ્તે સને ૧૯૦૩માં સ્થપાયું.
ભૂતપૂર્વ તંત્રી સ્વ. મણીલાલ ગાંધી

વિકારી વિચાર પણ બીમારીની નિશાની છે. તેથી આપણે સૌ વિકારી વિચારથી દુર રહીએ વિકારી વિચારથી દૂર રહેવાનો એક અમોઘ ઉપાય–રામનામ–છે. નામ કંઠમાંથી જ નહીં, પણ હૃદય માંથી નીકળવું જોઈએ.

—ગાંધીજી.

★

વ્યાધિ અનેક છે, વૈદ અનેક છે, ઉપચાર પણ અનેક છે. વ્યાધિને એકજ ગણીએ ને તેને મટાડનારો વૈદ એક રામ જ છે એમ સમજીએ તો આપણે ઘણી માથા કુટમાંથી બચી જઈએ.

—ગાંધીજી.

પુસ્તક ૫૫ મું—અંક ૧૬ | તા. ૨૬ એપ્રીલ, ૧૯૫૭. | છુટક નકલ પે. ૪

આફ્રિકનોને પૂર્ણ છૂટછાટો આપો

આફ્રીકન છાપાના તંત્રી મી. ડબલ્યુ. વેન હીરડેને એક આફ્રીકન્સોની સભાને ઉદ્દેશતા જણાવ્યું હતું કે, આજે આફ્રિકાના સત્તાધીશો ગમે તે નીતી અખત્યાર કરે પણ અંતમાં તેઓએ એ નિતી કેળવવીજ પડશે કે આફ્રીકાના આ ખંડમાં આફ્રીકનોને આ દેશને ઉન્નત બનાવવા માટે પૂર્ણ છુટ અપાય. આફ્રીકાની પ્રજા સાથે આપણો જેવો સંબંધ રહેશે તેની ઉપર આ દેશનો, તેમજ પરદેશનો આપણો સંબંધ નિર્ભર રહેશે.

જે ચિન્હો આજે આપણને દેખાય છે તે પરથી જણાય છે કે, એકાદ બે દશકામાં આફ્રીકાની બધી બીન ગોરી પ્રજાઓ આઝાદ થશે. આફ્રિકાની આઝાદ બીન-ગોરી પ્રજા સાથે દક્ષિણ આફ્રીકા કેવો સંબંધ રાખશે એ જોવાનું છે. તેમજ તે પોતાની બીન-ગોરી પ્રજાને રાજનૈતીક જરૂરી વાતો કેવી રીતે આપે છે.

મને ભાવી દેખાય છે કે, ૧૯૭૦ ની આસપાસ એવો સમય આવશે કે જયારે આજે મારૂં જે ભાષણ છે તે પણ ઘણું જુનવાણી મણાશે. આપણા માજી વડા પ્રધાન ડો. મલાન કોઈ પણ બીન-ગોરાઓ માટે આઝાદીનો વિચાર કરવા માટે જરા પણ તઈયાર ન હતાં. તેમજ બીજી બાજુ જોતા મી. સ્ટ્રાયડમે બે વર્ષ પર ભાષણ કર્યું હતું કે દક્ષિણ આફ્રિકાએ બીન-ગોરા આઝાદ રાષ્ટ્રો સાથે સહકારની નિતી એ સંબંધ બાંધવો જોઈએ. છેલ્લા દશ વર્ષમાં આ દેશમાં અને આ દેશની બહાર ઘણા લોકો બહાદુરીથી વિચાર કરવાનો અને તેને દોરવણી આપવાનો પ્રયત્ન કરે છે. તેવી વ્યકતીઓમાં આપણા વડા પ્રધાન મી. એરીક લો, અને મી. હેરી ઓપન છે. દશ વર્ષપર જયારે ડો. મલાન વડા પ્રધાન હતાં ત્યારે કોમનવેલ્થમાં ગોલ્ડ કોસ્ટની આઝાદીની વાટાઘાટ વખતે ઘણી ગંભીર પરીસ્થીતી ઉભી થઈ હતી.

આજે હવે ધાના આઝાદ થયું છે. વડા પ્રધાને આઝાદ આફ્રીકન સંસ્થાનો સાથે મૈત્રી ભર્યો સંબંધ બાંધવાનું જાહેર કર્યું છે. બે વર્ષપર મી. લોએ જણાવ્યું હતું કે, આફ્રિકાના કાળા લોકો પુર્વ સાથે ભળી જાય તેના કરતાં પશ્ચીમ સાથે ભળે તેમ કરવું જોઈએ. આજે દક્ષિણ આફ્રીકા વીખુટું પડયું છે. કારણ કે વર્ષોથી દક્ષિણ આફ્રિકાની જે નીતી રહી છે તેનો મોટા ભાગની દુનીયાએ અસ્વિકાર કર્યો છે. જયારે આફ્રીકાના બીજી કાળી પ્રજા આઝાદ થઈ રહી છે તે સમયે દક્ષિણ આફ્રિકાની કાળી પ્રજા ઉપર થતી તેની અસર આપણે અટકાવી નહીં શકીએ. દક્ષિણ આફ્રીકા સામે આજે એક માર્ગ છે, તે એ કે, આજે જે જાગૃતી થઈ રહી છે તેને કહ્યે રસ્તે વાળવી.

વિદ્યાર્થીઓને ચેતવણી આપતાં તેઓએ વધુમાં જણાવ્યું કે, દક્ષિણ આફ્રીકાના કોમી સવાલનો ઉકેલ ગોરાઓના ત્યાગ વગર નહીં થાય. આજે તમારા જુવાનોના હાથમાંજ આ દેશનું ભાવી છે. હું માનું છું કે, તમેજ હવે ગોરાઓની છેલ્લી પેઢી છો કે જે આ માર્ગની સ્વતંત્રપણે પસંદગી કરી શકશો.

આફ્રીકાના પત્રકારનો મત

શ્રીમાન બરગર જેઓ જોહાનીસબર્ગના 'સ્ટાર' વર્તમાન પત્રમાં "આફ્રિકાનર ડાયરી"ના મથાળા નિચે આફ્રિકાનરનો મત હમેશ પ્રદર્શીત કરે છે. તેઓ તે કોલમમાં લખે છે કે, "મેં હમેશા જણાવ્યું છે કે, સાઉથ આફ્રિકાના મૂળવતનીઓમાં જે જાગૃતીનો જુવાળ જોવામાં આવે છે. તેને બધી વખતે કોમ્યુનીઝમ સાથે સરખાવવો નહીં જોઈએ. હાલમાંજ પોચેફસ્ટ્રમ યુનીવરસીટીના એક અધ્યાપક પ્રો. એલ. જે. ડયુપ્લસીએ આ વિશય પર એક લેખ લખ્યો છે. તેઓ તેમાં જણાવે છે કે, દક્ષિણ આફ્રિકાના બીન-ગોરાઓમાં રાષ્ટ્રીય ભાવના જાગી રહી છે. આ ભાવનાને કોઈ પણ રીતે અટકાવી શકાશે નહીં. ધન અથવા સંસ્કૃતી પણ આ ભાવનાને અટકાવી શકે તેમ નથી. રાષ્ટ્રીયત્વની ભાવના ધન ભુખી નથી હોતી. તે રાજકીય આઝાદી માટે ટળવળે છે. આ રાષ્ટ્રીય ભાવનાને જો આપે સહકાર નહીં આપીએ તો તે આપણે જ માટે ઘણું જોખમકારક થશે.

હોલેન્ડ અને ઈગ્લાંડે લીધેલો માર્ગ આપણે માટે નથી. એ લોકો ને વેસ્ટ ઈન્ડીઝ, અને હીંદમાંથી રાષ્ટ્રીય જુવાળથી ભાગવું પડયું. અંતમાં તેઓને કચડીનાખનારાનો ઇલકાબ મળ્યો હતો. એ કરતા આપણે અમેરીકનોનો માર્ગ પસંદ કરીએ કે જેઓએ ફીલીપીનસોને રાજી ખુશી થી આઝાદી બક્ષી અને ફીલીપીનની પ્રજા તેઓ તરફ માનથી જોય છે અને તેમને પોતાના રક્ષક તરીકે ગણે છે.

જેઓને આપણે બળવાખોરા ગણી કાઢીએ છીએ તેઓને કોમ્યુનીસ્ટ તરીકે ન ગણવા જોઈએ. તે ઉપરાંત આપણે એમ માનવું પણ ઠીક નથી કે આ લોકો રાષ્ટ્રીય નેતા નથી પણ "ચીફો" રાષ્ટ્રીય નેતા છે. જેઓને આપણે બળવાખોર ગણ્યા છે તેઓ કાંઈ બધાજ કોમ્યુનીસ્ટ નથી. અને નેટીવ ચીફો તો સરકારના નોકરો જેવા છે. બીજી કોમ માટે કોણ નેતા છે એનો આપણે કેવી રીતે નિર્ણય કરી શકીએ. બ્રિટને હીંદ માં અને આયર લેન્ડમાં આપણી જેમજ ફાફા માર્યા હતાં. અને પરીણામ આપણે જાણીએ છીએ.

હું એમ નથીજ કહેતો કે, જે લોકો હદબહાર વિરોધ કરે છે તેઓને આપણે કશો પ્રતીબંધ ન કરવો. તેમજ જેઓ વફાદાર છે તેનો બચાવ ન કરવો એમ પણ નથી કહેતો. પણ મને બ્હીક છે કે રાષ્ટ્રીય ભાવનાને દાબી દેવા જતાં આ લોકો જેઓ આપણને વફાદાર છે તેઓને આપણે વિરોધી કરશું. આ કરતા આપણે વિરોધીઓની માંગણીઓને દીલસોજીથી સાંભળી દક્ષિણ આફ્રિકાના હિતમાં એકત્ર થવું જોઈએ એ વધુ સારૂં ગણાશે.

પ્રો. ડયુપ્લસીસ કહે છે કે, ગોરો, બાન્ટુ અને બ્રિટને સાથે થઈ ને દક્ષિણ આફ્રિકાને આગળ લાવવું જોઈએ. આને માટે પ્રથમ પગલા તરીકે બીન-ગોરાઓના નેતાઓને સાંભળવા જોઈએ.

ઘનામાં ગર્વનરોની પરીષદ

ઘાનાના વડા પ્રધાન ડો. નકુમાએ સમસ્ત આફ્રિકા ખંડના ગવરનરોની એક પરીષદ—કે જેમાં સાઉથ આફ્રિકાને પણ ગણ્યું છે—અકટોબરમાં આકરા જે ઘનાની રાજધાની છે ત્યાં ભરવાનું નકકી કર્યું છે અને બધાને આમંત્રણ આપ્યા છે.

બીજા દેશોમાં ઇજીપ્ટ, ઇથેઓપીયા, લીબીરીયા, લીબીયા, અને મેરોકો છે.

આ પરીષદની કાર્યવાહીમાં, નીચેના પ્રશ્નોપર ચર્ચા થશે. ઘનાની આઝાદી પ્રસંગે જે પ્રતિનિધિઓ આવ્યા હતાં તેમની સાથેની મંત્રણાનું પરીણામ—જેમાં પરદેશ નિતીની ચર્ચા, આફ્રિકાના પરદેશી સત્તા નિચેના સંસ્થાનોનું ભાવી, કોમી સવાલો અને સ્વતંત્ર આફ્રિકન સંસ્થાનોની આઝાદી જાળવવા તથા મુખ્ય અધીકાર વિશેના વિચારો અને ચર્ચાઓ કરવામાં આવશે.

"ઇન્ડિયન ઓપિનિયન"

શુક્રવાર તા. ૨૬ એપ્રીલ, ૧૯૫૭.

આફ્રિકાનર વિશે એક નવી દ્રષ્ટી

આ અંકમાં બીજી જગ્યા એ અમે દક્ષિણ આફ્રીકાના કોમી સવાલ ઉપરના બે જુદા જુદા મતો આપ્યા છે. અમે વાંચકોને તે મતો ધ્યાનથી વાંચવા ખાસ ભલામણ કરીએ છીએ.

આ બન્ને અભીપ્રાય પ્રખ્યાત આફ્રીકાનર પત્રકારોના છે. તેમાંનો એક મી. વાન હીરડનનો છે કે જેઓ મી. સ્ટ્રાયડમના પક્ષના આફ્રિકાનર પ્રેસમાં મોટો ભાગ ભજવે છે. બીજો મત મી. જાન બર્ગરનો છે કે, જેઓ હમેશા જોહાનીસબર્ગના 'સ્ટાર' પત્રમાં આફ્રિકાનરના મતો પ્રસીદ્ધ કરે છે.

વિદ્યાર્થીઓની એક સભા સમક્ષ મી. વાન હિરડનને જણાવ્યું હતું કે, નવી બદલતી દુનીયામાં આપણા પુરાણા ખ્યાલો પકડી રાખી રાજ કરવું એ દક્ષિણ આફ્રિકા માટે હવે યોગ્ય નથી. એથી દુનીયાથી તે સાવ વિખુટું પડી જશે અને એકલું બની જશે. દક્ષિણ આફ્રિકા સાવ એકલું પડી ગયુ છે તેને માટે તેઓએ પોતાનું દુઃખ પણ વ્યક્ત કર્યું હતું અને જણાવ્યું હતું કે-હજી પણ આપણે આપણી નિતી બદલી નાખીએ તો સારૂં.

દક્ષિણ આફ્રિકાનો વિચાર કરીએ તો તેની જુની નીતી એટલે ઇલાયદાપણાની નીતી ગણાય. આજે દુનીયાના ઘણા ભાગોના લોકો આઝાદ થતાં જાય છે. અને ગુલામી ફગવતાં જાય છે ત્યારે દક્ષિણ આફ્રિકામાં આપણી ઉંઘ હજી ઉડતી નથી. દક્ષિણ આફ્રિકા તેથી એકલું અને વિખુટ પડી ગયું છે, તેમજ તે દુનીયાની ચાલ સાથે સાથ આપી નથી શકતું અને પાછળ રહે છે. દુનીયા તો આગળ અને આગળ વધી રહી છે. મી. વાન દુરદેશીપણાથી પરીસ્થીતી પામી ગયા છે કે, જો ગોરાઓ નવા વિચાર સાથે તાલ નહી મીલાવે અને આંખ બંધ રાખશે તો, હાની ગોરાઓને જ છે.

યાન બર્ગર પણ જુના વિચારોને દુર કરવા ઉત્સુક છે. પણ ક્ષેત્ર જુદુ છે. એ કહે છે કે બધા આફ્રિકન નેતાઓને કોમ્યુનીસ્ટ ન ગણી કાઢો, એ નરી મુર્ખતા છે. કેટલાક આફ્રીકન નેતાઓ રાષ્ટ્રવાદી છે અને તેઓ ખરા દિલથી પોતાનું હિત જોય છે. સરકારે આ બન્નેમાં તફાવત જોતા શીખવું જોઇએ.

યાન બર્ગરનો આ મતનો અમે સ્વિકાર કરીએ છીએ. છતાં અમે સાથે સાથે એ પણ કહેવા માંગીએ છીએ કે, આફ્રિકન નેતાઓ ફકત રાષ્ટ્રવાદી નથી રહ્યા, પણ તેઓ વધુ આગળ વધ્યા છે અને લોકો એમને ખરા પ્રજાસત્તાકવાદીઓ તરીકે સ્વીકારે છે.

પણ આ બીના બહુ મહત્વની નથી એ ગૌણ સવાલ છે. મુખ્ય મહત્વની બીના તો એ છે કે, આ દેશના વિચારૂ આફ્રિકાનરો દેશના કોમી સવાલોનો હવે ગંભીરપણે વિચાર કરતાં થયા છે અને જાણી ગયા છે કે, જાગૃત થતી બીન-ગોરી પ્રજાને હમેશ માટે હવે સત્તાના બળે ડાબી નહી રાખી શકાય. તેઓએ એ પણ જોયું કે, આ દેશની સૌથી વધુ કચડાયલી પ્રજાએ બસ બાયકોટ કરી પોતાનું બળ બતાવી દીધું હતું. ફરવુઅર્ડ અને સ્વાર્ટની જેમ જેઓ આ બળથી ડરી નથી ગયા પણ ચેતી ગયા છે તેઓ આ પરીસ્થીતીને શાંતીથી સ્વીકારી લે છે અને પોતાના જ ભાઈઓને આ દેશની બહુમતી સાથે ભળી જવાની સલાહ આપે છે અને તેઓજ ખરા રાજનૈતિક અમારી દ્રષ્ટીએ છે.

અમે એ સારી રીતે જાણીએ છીએ કે, આ બે પત્રકારો અને પ્રો. કીટ કે પીસ ટોરીયસ જેવા ગણ્યા ગાઠયા માણસોની જાગૃતીથી આપણા સવાલનો ઉકેલ નહીં થઈ જાય. છતાં આફ્રીકાનરોમાં જાગૃતી આવી રહી છે અને તેઓ સત્ય સમજતા થયા છે એ આશાના ચિન્હો જરૂર ગણવા જોઇએ. અને તેની આપણે નોંધ લેવી જોઈએ.

વધુ મહત્વનો પ્રશ્ન એ છે કે, મી. વાન સ્ટ્રાયડમ પક્ષના છે. તેઓએ સ્ટ્રાયડમની નીતીનો બચાવ પણ કર્યો છે, તેમ છતાં કારણ વગર સ્ટેલેનબોશ જેવા સ્થળે આવા વિચારો જાહેર કરવાની તેઓ હિમ્મત ન બતાવે. બનવા જોગ છે કે, કદાચ સ્ટ્રાયડમ પણ આજની પરીસ્થીતીથી હવે જાગ્યા હોય. અને ડા. ફરવુઅર્ડ, જેમ દુનીયાને પોતાની દ્રષ્ટી સમજાવવા પ્રયત્ન કરે છે તેમ, તેઓ હવે આંધળા થઈ નહીં રહેવા ઇચ્છતાં હોય.

છતાં આ બધાથી આપણે આશાવાદી બની હરખાઇ જવાની જરૂર નથી. કારણ અંતમાં સ્ટ્રાયડમ એક રાજનૈતીક વ્યકતી છે. તેના મતોને આફ્રીકાનર ખેડુતોનો મોટો સાથ છે. આથી આપણે ફકત તેમની જાગૃતીની નોંધજ લઇએ.

જાગૃતીનો આથી આપણે વિચાર કરવો આવશ્યક છે. આજ સુધી ઇલાયદાપણાના સર્જકો સામેમાં બધા કાળા લોકોએ શત્રુત્વને પોશ્યું હતું. આજ સુધી આફ્રીકાનરોએ રંગભેદનો વિરોધ નહોતો કર્યો પણ તેઓએ "આફ્રીકાનરડમ"ની વાતો કરી હતી. આથી બીન-ગોરાઓએ માની લીધુ હતું કે બધા આફ્રિકાનરો બધા જ બીન-ગોરાઓને દુશ્મન સમજે છે. તેમજ વરસોની ગુલામીથી બીન-ગોરાઓ એમ માનતાં થઇ ગયા છે કે, આફ્રિકાનરો તેઓને જીવતા જોવા ઇચ્છતા નથી. આ કારણસર આજે બીન-ગોરાઓના મનમાં તેઓ માટે બહુ લાગણી નથી.

આનંદની વાત છે કે, આજે આફ્રિકાનરની વિચાર શ્રેણીમાં પલટો આવી રહ્યો છે. આથી બીન-ગોરાઓએ પોતાના મતને પણ પલટો આપવો જોઇએ અને તે રીતે આ દેશના કોમી સવાલના ઉકેલના માર્ગને મોકળો કરવો જોઇએ. અમારી વિનતી છે કે આફ્રિકાનર તરફ આપણે જુદી અને નવી દ્રષ્ટિ કેળવીએ. જ્યાં સારૂં જોઇએ ત્યાં તે સ્વીકારી લેવુ એ આવશ્યક છે. તેમજ તેઓને આપણો સવાલ સમજાવવાનો વધુ પ્રયત્ન પ્રેમ ભાવે થવો જોઈએ. તેઓને સમજાવવું જોઇએ કે જે છુટો અને જે આઝાદી તેઓ ભોગવે છે તેજ છુટ અને તેજ આઝાદી માટે અમે પણ ઝંખીએ છીએ અને તેથી રંગભેદ વગર તે બધાને અપાવવી જોઇએ. આ જો તેઓ સ્વીકારશે તો તેઓનો અને આ દેશની બહુમતીનો માર્ગ એક હશે નહીં તો જો તેઓ આ બહુમતીની આઝાદીના રૂકાવટ કરનારા બની રહેશે તો તેઓનો અને આપણો બહુમતીનો માર્ગ જુદો રહેશે અને તે કદી એક નહીં થાય.

દુનીયામાં આફ્રીકાનું સ્થાન

યુનાઇટેડ નેશન્સના લાયબેરીયન મીશનના પહેલા મંત્રી મી. જોન ડી. કોકસે એક યુવકોની સભાને સંબોધતા જણાવ્યું હતું કે, "જો અમેરીકા ભાગીદારીને સંબંધે આફ્રીકાને મદદ કરશે તો પશ્ચીમ સાથે વધુ સંકળાશે.

"આપણે એવી મદદ પ્રજાને કરવી જોઇએ કે જેથી પ્રજા પોતાની જાતેજ પોતાને મદદરૂપ બને. આપણે જેમ પારીભાષિક મદદ આપીએ છીએ તેમ સાંસ્કૃતીક મદદ પણ અપાવવી જોઇએ."

'ન્યુયોર્ક ટાઇમ્સ'ના યુધ વિભાગના એક ફકરામાં જે લખાયું હતું કે આફ્રીકા નજીકના ભવીષ્યમાં એક મહત્વનો ભાગ ભજવનાર બળવાન દેશ બનશે તે સાથે હું સહમત છું. તેમજ યુનાઇટેડ સ્ટેટસ, ફ્રાંસ, અને યુનાઇટેડ કીંગ્ડમની આર્થીક મદદ અને નીતી ઉપર આફ્રિકાનું ભાવી નિર્ભર છે.

ગાંધીજીની જીવન કથા

(કથનાર: ગરટ્રુડ મરેય)

પ્રકરણ ૭મું

દક્ષિણ આફ્રીકાના હીંદીઓને નેતા મળ્યા

બીજે દિવસે ગાંધીજીએ તેમની પ્રીટોરીયાની સફર ચાલુ કરી. તે દિવસોમાં એ તરફના થોડાક માર્ગે ઘોડા ગાડીના ટપ્પામાં મુસાફરી કરવી પડતી હતી. એ ટપ્પાને 'સ્ટેજ કોચ' કહેતા જે ઘોડાથી ચલાવાતી જે એકાદ બસ જેવી જ હતી.

ગાંધીજીને અહીં પણ ફરીથી અપમાન અને ઘણું દુઃખ સહન કરવું પડયું. તેમણે આ 'સ્ટેજ કોચ'ની બેઠક માટે ટીકીટ લઇ લીધી હતી. ગાર્ડે તેમને બહારના ભાગમાં ગાડી હાંકનાર સાથે બેસવાનું કહ્યું કારણ કે યુરોપીયન પેસેન્જરો હીંદીઓ સાથે બેસી મુસાફરી કરવાનું ઇચ્છતા ન હતા. ગાંધીજી આ ઉદ્ધત હુકમને તાબે થઇ ગયા કારણ કે તેમને હવે આ મુસાફરી પુર કરવાની ઉતાવળ હતી જેથી વાદ વિદામાં ઉતરીને સમય નષ્ટ નહોતો કરવો. પણ કોચમાં થોડા કલાક મુસાફરી થયા પછી ગાર્ડને તાજી હવાની મોજ માણવાની ઇચ્છા થઇ આવી ગાંધીજી બહારની જે બેઠક પર બેઠા હતા તે મેળવવા માટે અંદરની પોતાની જગ્યા આપવાને બદલે હાંકનારના પગ મુકવાની જગ્યા પર નીચે એક ગંદો કોથળો ફેંકી કહ્યું "તું આ ઉપર બેસ." આ વધુ પડતું અજુગતું હોવાથી ગાંધીજીએ તેમ કરવા ચોખ્ખી ના પાડી.

આથી પેલો ઘાતકી માણસ તરતજ તેમને ગાળો દઇને માર મારવા મંડી ગયો. કેટલાક યુરોપીયન પેસેન્જરોએ જોયું કે ગાંધીજીએ કંઇ પણ ઉપદ્રવ નથી કર્યો, જેથી તેમનો પક્ષ લઇને તેમને માર મારતાં પેલા માણસને અટકાવ્યો.

એ દિવસોમાં દક્ષિણ આફ્રીકામાં આવા બેશરમી બનાવો ઘણીવાર બનતા હતા અને ગાંધીજીને પણ આવા ઘણા કડવા અનુભવો થયા હતા.

પ્રિટોરીયામાં તેઓ એક હોટેલમાં ગયા ત્યારે તેના મેનેજરે તેમને જગ્યા આપવાની ના પાડી બીજી એક હોટેલમાં ગયા-ત્યાં તેમને એક ઓરડી મળી પણ જમવાના ઓરડામાં બીજા લોકો સાથે બેસવાની મના કરવામાં આવી.

આ બધા બનાવોથી તેમની ધીરજ બીલકુલ ખુટી નહીં પણ ઉલટું દક્ષિણ આફ્રિકામાં પોતાના દેશના માણસો છે તેમની પ્રતિષ્ઠા વધારવા માટેના તેમના નિશ્ચયો વધુ મકકમ બન્યા.

દક્ષિણ આફ્રીકામાં ગાંધીજી ફકત એક જ વર્ષ ગાળવા માટે આવ્યા હતા. પણ તેઓને ઘર તરફ પાછા વળતાં ત્રણ વરસ થઇ ગયાં. અહીં પોતાના દેશના માણસો માટે ઘણું બધું કાર્ય કરવાનું હતું પણ એમ જણાતું હતું કે તેમના સિવાય બીજા કોઇમાં તે કામ કરવાની હિંમત ન હતી.

દક્ષિણ આફ્રિકાના આગળ પડતા હીંદીઓએ ભેગા મળી આ બાબતમાં શું શું કરવું જોઇએ તેની ચર્ચા કરવા માટેની ચેતવણી આપવાની પોતાની ફરજમાંથી મુકત બનવાનો સમય તેમણે નહિ ગુમાવ્યો. હીંદીઓને સમજાવ્યા કે જ્યારે ખેતરોના પૈસાદાર ગોરા માલિકો હજારો ગરીબ હીંદી મજુરો તરફ ગુલામના જેવી વર્તણુક રાખે છે ત્યારે કંઇ પણ ઉદ્યમ કર્યા વિના સુસ્ત બેસી રહેવું એ તેમને માટે નામોશી ભરેલુ છે. તેમના આ જવલંત શબ્દોએ આળસુ અને બે પરવા હૈયામાં પણ રાષ્ટ્રાભિમાન અને ફરજ બજાવવાની ભાવના જાગ્રત કરી દીધી.

તેમણે પ્રથમ મહાન પગલું એ સૂચવ્યું કે, જો તેઓને આ પરદેશી ભૂમીમાં બળવાન બની અપમાનોથી સલામતી મેળવવી હોય તો બધી હીંદી કોમોએ એકસંપ થઇ જ જવું જોઇશે. હીંદુઓ, મુસલીમો, શીખો, પારસીઓ અને ખ્રિસ્તિઓ બધાએ આ કરવા ધારેલી લડતમાં ભાઇ ભાઈ તરીકે એક થઇ ઉભા રહેવું પડશે.

થોડા માસના ટુંકા સમયમાંજ આ શરમાળ યુવાન, હજારો દુઃખી હીંદીઓના નિડર અને બહાદુર નેતા બની ગયા. કેમ જાણે ઇશ્વરેજ આઝાદીની લડતના સરદાર તરીકેની તેમની પસંદગી કરી ન હોય, તેમ એક રાતમાંજ એકાદ સિંહની જેમ હિંમતથી તેમનું હૈયું ભરેલુ જણાયું.

હીંદીઓના હકની લડતમાં, ગાંધીજીને હીંદીઓ પ્રત્યે ગોરાઓ તરફથા જે તિરસ્કાર યુકત વર્તણુક બતાવાય છે, તેને માટે હીંદીઓ કોઇ પણ રીતે કારણરૂપ હોય એવું તેમને કશું પણ જણાયું નહીં. ઘણા હીંદીઓને બેદરકાર, અવ્યવસ્થિત અને ગંદી આદતોમાં તેઓને ટેવાયેલા જોઇને ગાંધીજીને અપાર દુઃખ થયું. તે માટે તેઓને સમજુતી આપવાના ભાષણો સતત ચાલુ રાખ્યાં અને તેમને જણાવ્યું કે તેમને નીચું જોવું પડે એવું બીજાઓને જરા પણ કારણ ન આપવું જોઇએ.

આ સમયે દક્ષિણ આફ્રીકામાં હીંદીઓ સામે અનેક અન્યાયી કાયદાઓ મોજુદ હતા અને એ કાયદાઓથી હીંદીઓનું જીવન ઘણું મુશીબત ભર્યું બની ગયું હતું. ગાંધીજી આ કાયદાઓની સામે તેમની સમગ્ર શકિતથી લડયા અને તેમના સાથીઓને પણ એની સામે કેવી રીતે લડવું તે શીખવ્યું. તેઓ એક વસ્તુ પર ખુબ ભાર મુકતા કે દરેક કાર્ય શાંતિ પુર્વક કરવું. તેમણે પોતાને માટે દરેક રીતે અહિંસાનો માર્ગ પસંદ કરી લીધો હતો અને તેઓ માનતા હતા કે ઇશ્વરની મહેરબાની મેળવવાનો એ એક જ માર્ગ છે.

દક્ષિણ આફ્રીકાના હીંદીઓમાં કાયમને માટે એકતા અને સંગઠન લાવવા માટે તેમણે નાટાલ ઇન્ડિયન કોંગ્રેસ નામની એક રાજકીય સંસ્થાની સ્થાપના કરી હતી. હીંદના દેશભકતોની આશાસ્પદ રાજકીય સંસ્થાના નામ પરથી એ નામ આપવામાં આવ્યું હતું. ગમે તે ધર્મ અને કોમનો માણસ કેમ ન હોય પણ સઘળા હીંદીઓના જીવનને સુધારવા માટે આ સંસ્થા ઉપયોગી બની હતી. ભારતની મુકિત માટે પણ એ કાર્યસાધક નીવડશે એમ મનાતુ પણ તે દિવસોમાં એ આશા ઘણી દૂરની લાગતી હતી. ગાંધીજીના નવા પક્ષના સભ્યો એ, દક્ષિણ આફ્રિકામાં રહેતા સઘળા હીંદીઓની જીંદગી સુધારવાનું કામ કરવાનું હતું.

[આ લેખ કોપીરાઇટ હોવાથી લેખકની મંજુરી વગર એનો ઉપયોગ ન કરવા ભલામણ છે.]

બાન્ડુંગ પરીષદની બીજી વાર્ષીક ઉજવણી

દિલ્હીમાં તા. ૧૨મી એપ્રીલથી "બાન્ડુંગ સપ્તાહ"ની યોજના, શ્રીમતી રામેશ્વરી નહેરૂ કે, જેઓ હીંદના એસોસીએશન જે એશીયન દેશોની પ્રગતી માટે સ્થપાઇ છે તેના પ્રમુખ છે અને એક જાણીતા વયો વૃદ્ધ સામાજીક કાર્યકર્તા છે તેમના નેતૃત્વ નિચે ગોઠવાઇ છે. આ પ્રસંગે એશીયન અને આફ્રિકન દેશોને ફરી બાન્ડુંગ સિદ્ધાંતોને અપનાવી લેવા આહ્વાન કરવામાં આવ્યું છે. ઇજીપ્ટ અને સીરીયનના એલચીઓ હાજર હતા અને બીજા ભાષણ કરનારાઓમાં તેઓ પણ એક હતાં. આ એશીયન સંસ્થા ૧૯૫૫માં જ્યારે દિલ્હી ખાતે એશીયન આફ્રિકન પ્રતીનીધીઓ મળ્યા ત્યારે સ્થપાઇ હતી. એલચીઓ ઉપરાંત એશીયન આફ્રિકન દેશોના બીજા હોદ્દેદારો પ્રતીનીધીરૂપે આ પ્રસંગે હાજર રહ્યાં હતાં. જેમાં ચીન બર્મા, અફગાનીસ્તાન અને ઇથોપીયા પણ હતું.

ડો. કમાલ જેઓ ઇજીપ્ટના એલચી છે તેઓએ જણાવ્યું કે, "બાન્ડુંગ પરીષદની અસર ઘણી ગહેરી અને સ્થાઇ, માનવજાતીના ધીરીગતીના ઇતીહાસપર સ્થાઇ રહેશે. ફરી પાછા આજે બાન્ડુંગ સીદ્ધાંતોને વફાદાર રહેવા હું અને મારો દેશ બંધાઇએ છીએ.

"અમારી નિતી ઉઘાડી છે." તેઓએ વધુમાં જણાવ્યું અને ઉમેર્યું કે, "અમારી સરકારે ઘણીવારં જણાવ્યું છે જ કે, અમારે સ્વતંત્ર થવું છે અને અમને અમારી સત્તા જોઇએ છીએ. અમે ઇચ્છીએ છીએ કે જેમ અમે બીજાને આદરથી જોઇએ છીએ તેમ અમારી પણ રાષ્ટ્રીય મહત્તા સ્વિકારાવવી જોઇએ. ગાંધી, નહેરૂ અને નાઝર ટીટોનાં આદર્શને અનુસરતોજ બાન્ડુંગના આદર્શ છે અને અમે તેને અપનાવ્યા છે અને હમેશા દઢ પણે અવનાવવા ફરી બંધાઇએ છીએ."

સીરીયન એલચી ઓમાર અબુ રીચને શરૂવાતમાં પોતાના દેશને આઝાદી મેળવા માટે શું શું સહન કરવું પડયું હતું તે જણાવ્યા બાદ તેઓ એ કહ્યું. "આજે શાહીવાદી દેશો આરબ દેશોના સંપને તોડી પાડવા અને અમારી આઝાદી ઝુટવી લેવા ઘણા પ્રયત્નો કરે છે પણ તેઓ કદી ફાવવાના નથી. તમારા વડા પ્રધાને કહ્યું છે તેમ પંચશીલા અને એટમ બોંબ વચ્ચે દુનીયાએ આજે પસંદગી કરવાની છે. અમે તમારા વડા પ્રધાનના આદર્શને અમારા બધા વિશ્વાસથી અપનાવીએ છીએ.

મેડમ લુલુ જેઓ ઇથોપીયન વિમન ઓરગનાઇઝેશનના મંત્રી છે તેઓએ ઇથોપીયન સ્ત્રીઓ તરફથી હીંદની સ્ત્રીઓને અભીનંદી હતી.

આ સપ્તાહની ઉજવણીમાં, વ્યાખ્યાનો, આફ્રિકન એશીયન દેશોના ફીલ્મ શો અને ઉદ્યોગ, હુન્નર અને કળાનું પ્રદર્શન ગોઠવાયું હતું.

નવલ કથાઓ

છેલ્લો અભીનય ૯ ૬

બીજાં પુસ્તકો

ભૂદાન યજ્ઞ ૨ ૦

શ્રેયાર્થીના સાધના

(કીશોરલાલ મશરૂવાળાનું જીવન ૭ ૬

મળવાનું ઠેકાણું આ ઓફીસ

'Indian Opinion',

P. Bag, Durban.

આફ્રિકનની દૃષ્ટીએ

આફ્રિકાનીસ્ટને એક ખુલ્લો પત્ર

આફ્રિકાના પુત્રો,

જોહાનીસબર્ગની ટુંકી મુલાકાતેથી હું હમણાંજ પાછો ફર્યો છું. મારી મુલાકાત દરમ્યાન બીજા કાર્ય ઉપરાંત મેં બન્ને બાજુની ઘણી મીટીંગોમાં ભાષણો કર્યાં હતાં. સોફીયા ટાઉન અને એલેકઝાન્ડ્રામાં પણ ભાષણ કર્યું હતું. મને ચેતવવામાં આવ્યો હતો કે એલેકઝાન્ડ્રા આફ્રિકાનીસ્ટ (હીંદુત્વની જેમ) વિચાર સરણીનું હોઇ તમને પ્રિટોરીયાની યુનીવરસીટીમાં જે ખરાબ આવકાર મળ્યો તેના કરતાં પણ વધારે ખરાબ આવકાર ત્યાં મળશે કારણ તમે લીબરલ તરીકે ગણાયેલો છો.

સભા સ્થાને પહોંચ્યો ત્યારે મારૂં ધ્યાન એક દમ ખેંચાયું. જે દક્ષિણ આફ્રિકાના ભાવી ઘડનારા છે તે યુવાનોથી હોલ ભરેલો હતો. ભાષણ બાદ ચર્ચા કરવામાં આવી હતી. તે બાબતને હું કદી નહીં ભુલી શકુ. બધા યુવાનો કે જેઓએ રંગભેદના સવાલ માટે પોતાનો સમય, પૈસો અને પોતાનું મગજ ખરચ્યું હતું તેઓની વચ્ચે હું હતો. હું ઇચ્છતો હતો કે મારી પાસે વધુ સમય હોય અને હું તમારી સાથે બેસી વધુ વાત ચિતો આ સવાલના ઉકેલ માટે કરૂં. મારાથી તે ન બની શક્યું તેથી હું આ રીતે તમારી સાથે વાતો કરી આ દેશના સવાલોનો ઉકેલ લાવી શકું એવી આશાએ આ પત્ર લખું છું.

તમે એક સવાલ કર્યો કે આફ્રિકનો સામે જે આજે સવાલ ઉભો છે તેની સામે લડત ઉપાડી ઉકેલવો જોઇએ. પણ તેમ કરતાં આફ્રિકન સાવ નાબુદ થઇ જાય તેથી તેને બીજો માર્ગ લેવો રહ્યો. જ્યારે તમે જીતશો ત્યારે તમે એક પ્રજાસત્તાક રીતે બધાની ઇચ્છાથી દેશપર સત્તા ચલાવશો એમ પણ કહો છો. તેમ છતાં પહેલા તમારે તમારા આફ્રિકન તરીકેના ભાગ્યને ઘડવું છે. તમારી સાથે જે લઘુમતીઓમાં બીજી કોમો હીંદી, યુરોપીયન અને કલર્ડ વસે છે તેની સાથે તમે દ્વેષ ભાવે નથી વરતતા. તમારા આઝાદ દેશમાં યુરોપીયનોને રાખવાનો પણ તમને કશો વાંધો નહોતો એમ પણ મેં જોયું. પણ તમે કહ્યું કે તેઓને અમારી શરત મુજબ રાખીશું. હું ઇચ્છું છું કે, તેઓને માટે શું શરતો રાખવા માંગો છો તે તમે મને જણાવો.

આ બહુ જરૂરી જો કે નથી, પણ તમારી અને મારી વચ્ચે ક્યાં અંતર છે તે બતાવવા આ કાગળ હું તમને લખું છું.

આપણા શત્રુઓ એ છે કે જે, ઇલાયદાપણાની નિતી ધરાવે છે કે જે આંક પણ દિવસે દિવસે વધતુંજ જાય છે. આ સવાલો માટે જે લોકો તમારી રીતે અને મારી રીતે વિચાર કરે છે તે લોકોનું એકજ ધ્યેય હોવુ જોઇએ કે, બધાએ સાથે પડવું અને બધાએ સાથે ઉભવુ, તેમજ બધાએ સાથે ઉન્નત થવું. જો આપણે આમ કરશું તો મને લાગે છે કે ઇલાયદાપણાને પાંચ વરસ કરતાં પણ ઓછા સમયમાં જમીન દોસ્ત કરી શકીશું. આપણો સવાલ ન્યાયનો છે. આપણે આઝાદી માટે લડીએ છીએ. અને આપણો પાયો આદર્શ પર હોવો જોઇએ. આપણે કોઇ પણ વ્યક્તીને તિરસ્કારવી નહીં જોઇએ તે જુદી જાતીની છે તેથી. આપણે બહુમતીમાં છીએ તેથી આપણે જીતીશુંજ અને દુનીયાનો સાથ પણ આપણી તરફેણમાં છે.

લેખક

જોરડાન ન્ગુબાને

તો પછી આપણે ક્યાં જુદા પડીએ છીએ? મેં પણ આફ્રિકન રાષ્ટ્રીયતા પર મારી શરૂવાત કરી હતી. તમારી જેમજ મેં પણ આપણા સવાલોને લડાઇથી જીતવાની ધારણા રાખી હતી. મારા જીવનના વધુ વર્ષો મેં આફ્રિકન રાષ્ટ્રીયતાને બાંધવા વાપર્યાં હતાં. છતાં બધામાં હું હમેશા વચ્ચલો માર્ગજ લેતો. સોસ્યુલીઝમ અને કોમ્યુનીઝમને હું હમેશા શત્રુ લેખતો. મને જણાયું હતું કે, દક્ષિણ આફ્રિકાનો સવાલ ઉંચ નિચતાનો છે રંગભેદનો નથી. આથી જાતી, રંગ, કે લોહીભેદને મેં બહુ અગત્યતા નથી આપી. હું વ્યક્તીને એ રીતે જોતો અને સમજવા પ્રયત્ન કરતો કે, તે શું વિચારે છે અને શું માને છે અને તેમનું જીવન કેવું છે. કદી એ જોવા નથી ચાહયું કે તે કયા રંગનો છે.

પરીણામે મારે માટે ગોરાઓનો સવાલજ કદી નહોતો. મારા ઉગતા જુવાનીના દિવસોથી મેં ગોરાઓ અને હીંદીઓ સાથે મૈત્રી બાંધી છે અને આજ સુધી રાખી છે.

આ સમય દરમ્યાન બે બનાવો બનવા પામ્યા કે જેને મારા રાષ્ટ્રીયત્વની શ્રદ્ધાને ડગમગાવી નાખી. સૌથી પ્રથમ બીજુ વિશ્વ યુધ્ધ. બીજા લોકોની જેમ જર્મનીમાં બનાવો બની રહ્યા હતાં તે તરફ બહુ ધ્યાન નહોતું આપતો. મને થોડુ જર્મન આવડતું હતું, પણ એનો મેં ઉપયોગ ન કર્યો. આજે મને થાય છે કે, નાઝીઝમનો અભ્યાસ કરવા માટે મે મારૂં જર્મન વાપર્યું હોત તો મને ઘણોજ ફાયદો થાત.

જ્યારે બીજુ વિશ્વયુદ્ધ આવ્યું ત્યારે મારે પાછો નાઝીઝમનો ગંભીર અભ્યાસ કરવો પડ્યો. મેં ઘણું વાંચ્યું, ઘણું સાંભળ્યું. હું જર્મનીથી આવેલા જ્યુઇશ શરણાર્થીઓને મળ્યો, એમની સાથે મિત્રતા બાંધી. આ લોકોએ મને ભયાનક વાતો કરી. એક જ્યુઇશ એનજીનીયરે મને એની દિકરીની દુઃખદ વાત કરી. એ છોકરીને નાઝીઓએ, કપડા કાઢી એના શરીરના ભાગો ઉપર ઇલેક્ટ્રીક આંચકા લગાડીને બાતમી કઢાવવાના પ્રયત્નો કર્યાં હતાં. મેં રેડીયો ઉપર હિટલર, ગોબેલ્સ અને ગોરીંગના જ્યુઇશ તરફના તિરસ્કાર ભર્યા ક્રુર શબ્દો સાંભળ્યા હતાં. એ દિવસોમાં આ દેશમાં બરલીન રેડીયો સૌથી જોરાવર સ્ટેશન હતું.

આ બધાની મારા ઉપર બહુજ ગહેરી અસર થઇ. મેં જોયું કે જ્યાં મનુષ્યો ઉચ્ચા આદર્શથી બંધાયલા ન હોય પણ જોઓ લોહીના બંધનથી એક હોય ત્યાં હદ બહારનો સડો પેસી શકે છે, અને અંતમાં એનાથીજ એ લોકોનો નાશ થાય છે. આફ્રિકન રાષ્ટ્રીય ભાવનામાં મારો વિશ્વાસ જરા ઝાંખો પડી ગયો.

૧૯૪૮માં મલાન સરકાર જોરમાં આવી. મારા જેવા વિચાર ધરાવનારા આફ્રિકનોના મનમાં ભય પેસી ગયો કે દક્ષીણ આફ્રીકા ઉપર સંકટનો વખત આવી ગયો છે. ઇલાયદાપણાની નીતી કે જે કહે છે કે મનુષ્યનો રંગ એજ માનવ જાતનું ભવિષ્ય ઘડનારો છે, એ નીતીની ઝુલ્લુ લોકો ઉપર બહુજ ખરાબ અસર થવા માંડી અને આને પરીણામે જ ૧૯૪૯નું આફ્રિકન-ઇન્ડિયન હુલ્લડ હતું.

હુલ્લડ મારી નજર સામે થયું હતું. મે મારા જેવા કચડાયેલા માનવો, જ્યારે હાથમાં સત્તા આવે છે ત્યારે કેટલા પડી શકે છે. એ જોયું માણસની એ ક્રુરતાનું ચીત્ર હજુ મારી નજર સામે છે. આપણી ઉપર અન્યાય કરવામાં આવ્યો હતો. આજે પણ કરવામાં આવી રહ્યો છે, છતાં, એને લીધે આપણે માણસ મટી પશુ બની ને નિર્દોષ લોકો ઉપર અત્યાચાર કરીએ એ ખરો રસ્તો નથી. આપણે જો આપણી ઉપર અન્યાય કરનારાઓને બદલો વાળવા માટેજ સ્વતંત્રતા જોઇતી હોય તો એ ખોટો માર્ગ છે. સ્વતંત્રતા માટે તો માનવતાના ગુણ ખીલવવા જોઇએ.

ઇતીહાસની એક ઘડીમાં મેં મારા લોકોની શક્તી જોઇ લીધી. એ એક નિર્બળ લોકોની શક્તી હતી. જે અત્યાચાર, ગર્ભવાસી સ્ત્રીઓના ખુન, અને માણસમાંથી પશુ થઇ ને બધી ચીજોનો નાશ કરવાના પાપાપર રચાયલી હતી. આ બધી ચીજો મારા જેવાજ માણસો ઉપર કરવામાં આવી હતી. કોઇની મા બેનો કોઇના ભાઇ, બાપો, કોઇના છોકરાઓ, જે મારા છોકરાઓ જેવાજ હસતા રમતાં હતાં. આ આફ્રિકન રાષ્ટ્રીયત્વનું ખુન હતું, અને મેં મારી પીઠ ફેરવી નાંખી. જો આપણે આ દેશને આવા બનાવોમાં ઘસડી જવા ઇચ્છતા હોઇએ તો એ માર્ગ મારો ન હતો. ત્યારથી હું આફ્રિકન રાષ્ટ્રીયવાદી ન રહ્યો.

મેં મારે માટે, મારા છોકરાઓ માટે અને બધા રંગના મારા ભાઇઓ માટે એક નવો રસ્તો જોયો. જેમાં રંગભેદ વગર આદર્શોથી બંધાઇને એક થવું અને માનવ હકને માટે હમેશા પ્રયત્નો કરવા. દક્ષિણ આફ્રિકા માટે મેં આ એકજ રસ્તો જોયો.

મેં મારા અનુભવોનું વર્ણન એટલા માટે કર્યું છે, કે જતે દીવસે આપણે સ્વતંત્ર થઇશું, કદાચ રાજકર્તા પણ થઇશું. તો આ મારા અનુભવો ને યાદ કરી અને હુશયારી અને અકલમંદીથી દેશનું શાસન કરશું એ આપણા ભાવી દેશમાં માણસના રંગને લીધે એને દુઃખ સહન ન કરવું પડે, એમાજ માનવ જાતીનું સ્વમાન છે.

જે ગાંધીજીની જીવન કથા અમે આપીએ છીએ તેનું નાનું પુસ્તક ઇંગ્લીશમાં અમારી પાસે વેંચવા માટે આવી ગયું છે. ચિત્રો સાથેના આ પુસ્તકની કીંમત :

કાચું પુઠું ૨-૬

પાકું પુઠું ૩-૦

પોસ્ટેજ સાથે.

'Indian Opinion', P. Bag,
Durban, Natal.

બેનોને વાંચવા માટે

ડરબનની ગુજરાતી મહિલા મંડળે પોતાના "રૌપ્ય મહોત્સવ" પ્રસંગે સવાસો પાનાનો દળદાર અને સચિત્ર અંક બહાર પાડયો હતો. જેમાં રસીક વાર્તાઓ અને વિવિધ લેખોનો સુંદર સંગ્રહ છે. તે આ ઓફીસમાંથી શી. ૨-૬માં મેળવી શકાશે.

Indian Opinion,
Private Bag,
Durban, — Natal.

હંમેશ કરતાં આજે બધાના હૃદયમાં આપવાના આનંદની લાગણી વધારે દેખાય છે. દુશ્મનને આપવાનો સારામાં સારી વસ્તુ તે ક્ષમા ભાવ, મીત્રને માટે પ્રેમ, તમારા બાળકો માટે સાચો રાહ, પિતા માટે ગર્વ અને માન, માતા અભીમાન લઇ શકે તેવું આચરણ, તમારે પોતાને માટે આદર, અને બધા મનુષ્ય માટે દયા અને ધર્માદા.

— ત્યારે —

તમારા વહાલા પ્રિયજન માટે શું ?

તેમના ભલા માટે તેઓની આફતમાં મદદગાર થાય તેવી

ન્યુ ઈન્ડીયાની જીન્દગીના વીમાની પોલીસી

એ એક ખરેખર સાચી ભેટ છે.

ઉપલો વીમો લઇ તમારા વહાલાઓને તમો આનંદ આપી શકો છો, અને અમો તમારી સેવા કરી આનંદ લઇ શાકીએ છીએ.

વીમા બાબતની સાચી સલાહ અમારી પાસેથી મેળવો.

—ધી—

ન્યુ ઈન્ડીયા ઈન્સ્યુરન્સ કું. લી.

મુખ્ય ઓફીસરો

રૂસ્તમજી (પી.ટી.) લીમીટેડ

૧૪૦ કવીન સ્ટ્રીટ,

ડરબન — નાટાલ.

શ્રીમતી તહેમી સોરાબજી રૂસ્તમજી

જણાવતા આનંદ થાય છે કે તેઓ

નેશનલ મ્યુચ્યુઅલ લાઈફ એસોસીએશન ઓફ ઓસ્ટ્રેલએશીયા લીમીટેડ

સ્થાપના ૧૮૬૯ વિકટોરીયા ઓસ્ટ્રેલીયા

— ના —

પ્રતિનીધી નિમાયા છે

નેશનલ મ્યુચ્યુઅલનો જીંદગીનો વિમો એ ખરી બાંયધરી છે.

વધુ વિગત માટે લખો યા મળો :

૧૦૬ મેન્સફીલ્ડ રોડ, — ડરબન

બોકસ ૪૭૬.

ટેલીગ્રામ—કેબલ "સોરાબટેમ"

ટેલીફોન: ૪૭૮૯૮

૪૭૪૫૩

કાશ્મીર પ્રશ્નનો ગંભીર ઈતિહાસ

પાકીસ્તાન જ્યારે સામે ચાલીને કાશ્મીરમાં મુક્ત લોકમતની માગણી કરે છે; ત્યારે ભારત પાકીસ્તાનના ભાગલા વખતે જે ઝેરીલો અનુભવ થયો છે, તેને ન ભૂલવો હોય તો કાશ્મીરની પ્રજાએ જાતે જે નિર્ણય કર્યો છે, તેને ટેકો આપવો એ લોકશાહીના એકએક ટેકેદારની ફરજ છે. નવ નવ વર્ષથી યુનોની સલામતી સમિતિ ઉંઘતી હતી તે હવે એકાએક કેમ જાગી ઉઠી છે? ભારતના આંતરરાષ્ટ્રીય પ્રતિનિધિ શ્રી મેનનનું પ્રાસ્તાવિક ભાષણ પુરૂં થાય તે પહેલાં પાંચ રાષ્ટ્રોનો ઠરાવ પેશ; કેમ થઇ જાય છે? આ ઠરાવ પહેલેથી ઘડાઇને આવેલો હતો, તે આધારભૂત માહિતીનો શો જવાબ છે? મેનનનું ઐતિહાસીક ભાષણ બહેરાકાને અથડાઇને જાણે પાછું વળ્યું, તેવી પરિસ્થિતિ શા કારણે છે? આ બધા પ્રશ્નોનો ઉત્તર આટલો જ છે કે 'ભારતની સક્રિયતટસ્થતા દુનીયાનાં બન્ને જુથોને દિલથી ગમતી નથી.' રશિયન પ્રતિનિધિએ ભારતનું ઉપરાણું અવશ્ય લીધું, પણ મતદાન વખતે એ પ્રતિનિધિ પણ ગેરહાજર થઇ ગયા એ ઉપલી વાતની પ્રતીતિ પુરે છે.

કાશ્મીરનો આખો ઇતિહાસ ગંભીર છે. તેની આજ લગીની ભૂમિકા મારા મતે મારી ઢબે કહી જઉં:

"જ્યારે બ્રિટને બે ભાગલા પાડીને હીંદને છોડયું, તે વખતે મુખ્ય શરતો લગભગ આ હતી" (૧) ભારત અને પાકીસ્તાનના ભાગલા બહુમતી લઘુમતી ને ધોરણે થાય. જ્યાં મુસ્લીમ લીગનું વર્ચસ્વ છે અને મુસ્લીમો ઇતર કોમોથી ચોખ્ખી બહુમતીમાં છે; ત્યાં મતદાન ની જરૂર નથી. પણ જ્યાં લીગની અસર ઓછી છે અથવા ભૌગોલિક રીતે પાકીસ્તાનને મળતો પ્રદેશ નથી, ત્યાં મતદાનથી બહુમતી નક્કી થઇ, બેમાંથી કોઇ એક રાષ્ટ્રમાં તે તે પ્રદેશ ભળી શકે. (૨) રાજાઓ આમ સ્વતંત્ર છે પણ પોતાની પ્રજાની સંમતિ સાથે તે બેમાંથી એક રાષ્ટ્રમાં જઇ શકે; બેશક હીંદના બે ભાગ સાથે જોડાઇ શકે, ઇતર સંસ્થાન સાથે નહીં." પાકીસ્તાનની મુરાદ વધુમાં વધુ પ્રદેશો પોતા સાથે મેળવવાની હતી. પાકીસ્તાનની પાછળ બ્રિટન અમેરીકન જુથ દોરી સંચાર મુળથી અત્યાર લગી રહ્યા કર્યો છે. સદ્‌ભાગ્યે સરદારના મુખ્ય પ્રયત્નોથી રાજાઓ આ વસ્તુ તરત સમજી ગયા. જે ન સમજ્યા ત્યાં પ્રજા દબાણથી કાં સમજવું પડયું અને કાં ભાગવું પડ્યું. અથડામણમાં સંડોવાયા પછી આખરેય નિઝામ બચી ગયા અને જુનાગઢના નવાબ બાપડા ભરાઇ પડયા અને ભાગી ગયા. કાશ્મીર એક એવો પ્રદેશ અને સ્થળ છે કે તે જો બ્રીટન અમેરીકન જુથનું લશ્કરી થાણું બને, તો પછી ભારત અનિચ્છાએ પણ કાયમ દબાયેલું રહ્યા કરે! આ ઇરાદો હોય કે બીજો ઇરાદો હોય, પણ તેની પાછળ સાચી દાનત નહોતી. પાકીસ્તાને જોઇ લીધું કે કાશ્મીરની પ્રજા અને રાજા બન્નેય ભારતમાં જોડાવાની શક્યતા છે, એટલે એણે કોમવાદી ઝેર પાથરવા માંડયું. કાશ્મીર પર રીતસરનાં ધાડાં મોકલ્યાં. તે વખતના રાજાએ અને પ્રજા પ્રતિનિધિએ બન્ને મળીને ભારતની મદદ માગી, આક્રમણકાર પાકીસ્તાની ધાડાં અને ક્યાંક તો પરદેશી સૈનિકો પણ જણાયા હતા, તે બધાંને આગળ વધતાં ભારત સૈન્યે અને કાશ્મીરી પ્રજાએ રોકયાં. આ ઘટના દરમીયાન પાકીસ્તાન વિગેરેના દોરી સંચારથી કાશ્મીરના અમુક ભાગમાં 'આઝાદ કાશ્મીર' નામની પુતળા સરકાર રચાઇ ચુકી હતી. લોકશાહીમાં માનનાર ભારત ત્યાં આગળ થંભી ગયું. કારણ કે પુતળા સરકાર છે કે પ્રજાકીય સરકાર છે, તેનો નિર્ણય તટસ્થબળ કરી શકે તો જગત પણ જાણી શકે. વિશ્વ નજરે ભારત યુનોને પહેલેથી જ મહત્ત્વ આપતું રહ્યું છે. તેને આશા છે કે આજે ભલે પક્ષપાતને લીધે એ મીંડું હોય પણ તેમાં જેમ જેમ લોકશાહીવાદી રાષ્ટ્રો ભળતાં જશે તેમ તેમ તે મીંડું એકડો બનતું જશે. ભારતની આ માન્યતા સાચી પડતી જાય છે. સલામતી સમિતિમાં આજે તો ભલે વિશ્વ સલામતીને ભયમાં મુકનારાં રાષ્ટ્રો રહ્યાં: પણ એ સ્થાપિતહિતોનો અહ્‌ો ઝાઝો વખત નભશે નહીં. અલબત્ત તેના ઉપર વ્યવસ્થિત અને સંગઠિત લોકમતનું દબાણ આવવું જોઇશે. આ દૃષ્ટિએ ભારત અને પાકીસ્તાનનો આ કાશ્મીરી હદનો ઝઘડો 'યુનો'માં ગયો. બે હરોળ અંકાઇ ગઇ. જે પ્રશ્ન ઉભો નહોતો થવો જોઇતો તેવો ત્યાં એક પ્રશ્ન થયો કે આખા કાશ્મીરનો ફરીથી લોકમત લેવામાં આવે તો? ભારતે જોયું કે અમારો આધાર જનતા છે ભલે લોકમત લેવાય, પણ તે પહેલાં આટલું ધ્યાનમાં લેવાવું જોઇએ. (૧) પાકીસ્તાન આક્રમણકાર છે કે નહીં? અને જો હોય તો (૨) એણે પહેલાં સાફ થઇ જવું જોઇએ. (૩) વિશ્વમાંહેનાં બન્ને જુથો સાથે જે ન ભળ્યો હોય તેવો દેશ આ પ્રશ્નમાં મધ્યસ્થી બનવો જોઇએ. (૪) મુક્ત લોકમત માટેનું વાતાવરણ ખડું કરવા સૌથી પહેલાં પાકીસ્તાને લશ્કર ઉઠાવી લેવું જોઇએ. અમો પણ હરોળ સંરક્ષણ માટે કાર્યક્ષમ યુનોદલ આવ્યે ત્યાંથી લશ્કર ઉઠાવી લેવા તઇયાર છીએ. આ બધું કહેવા પાછળ ભારતનો કડવો અનુભવ તાજો હતો. સરહદમાં લેવાયેલા લોકમતમાં થયેલી ગેરરીતિઓ, પાકીસ્તાનમાંના હરિજનોને પરાણે વટલાવવાની શરૂ શરૂમાં ચાલેલી પ્રવૃત્તિઓ અને દ્વિરાષ્ટ્ર પછી પણ ચાલુ રહેલી લાખો મનુષ્યોની કરૂણ હીજરતો એની સામે પડી હતી. એથી ભારતની આ શરતોમાં કોઇથી ના પડાય તેવું નહોતું. દિવસો વીતે છે, મહિનાઓ પસાર થાય છે, વર્ષો ચાલ્યાં જાય છે પણ યુનોની સલામતી સમિતિ ઉંઘ્યા કરે છે. બીજી તરફ પાકીસ્તાન જુદી જુદી ચાલો ચાલ્યા જ કરે છે (૧) ઘડીકમાં ભારતનાં મુસ્લીમોને ઉશ્કેરે છે. (૨) ઘડીકમાં ભારત સામે યુદ્ધની વાતો કર્યા કરે છે. (૩) ભારત સામે કાયમ કાદવ ઉડાડયા કરે છે. (૪) ઘડીકમાં વાટાઘાટો કર્યા કરે છે. (૫) 'બગદાદ કરાર'માં પોતે ભળે છે અને ઇસ્લામી રાષ્ટ્રોને મેળવવા મથ્યાં કરે છે. ઉપરાંત (૬) શેખ અબ્દુલા જેવાનેય જાળમાં ફસાવી દે, તેવી સ્થિતિ સર્જે છે. તરત કાશ્મીરની પ્રજા અને પ્રજાનેતાઓ સમયસર ચેતી જાય છે. શેખ અબ્દુલા તથા તેમના સાથીઓને ગિરફતાર કરી લે છે. ભારતના મુસ્લીમો પાકીસ્તાનના ઉશ્કેર્યા, ઉશ્કેરાતા નથી. ખુદ અરેબીયાના રાજા જાતે જુએ છે ને ભારતની બિન કોમીનીતિને અંજલી આપે છે. શાંતિ વિસ્તારની ભારતની કુચ આગળ ને આગળ વધતી જાય છે. જુઠાં પ્રચારો ફોક થાય છે. કાશ્મીરની પ્રજા એક પછી એક ઉત્કર્ષનાં પગલાં ભરતી જાય છે. તેનું બંધારણ ઘડાય છે. પ્રથમ તો ભારતથી અમુક રીતે સ્વતંત્ર રહે છે, છેવટે બાકીના—પાકીસ્તાની આક્રમણ નીચે રહેલા—ભાગને પણ બંધારણમાં અવકાશ રાખે છે અને સંપુર્ણપણે ભારત સાથે જોડાઇ જાય છે: આટલા બધા તબક્કા વીત્યા પછી એકાએક ઉંઘેલી સલામતી સમિતિ જાગે છે. પાકીસ્તાનને લાગ્યું કે આ તો બધુંય જવા બેઠું!' એટલે હવે લોકમતની સુફિયાણી વાતો કરવા નીકળી પડયું છે. પંડીતજીએ સાફ શબ્દોમાં હમણાં કહ્યું: 'લોકમત લેવાની વાત લોકશાહીમાં માનનાર કરી શકે, જેણે પોતાના રાષ્ટ્રમાં જ લોકશાહી નથી સ્થાપી, તેને શો અધિકાર છે? એટલે પહેલાં બિનકોમવાદી લોકશાહી બંધારણ પાકીસ્તાનમાં સ્થાપો અને પછી લોકમતની વાત કરો.' સલામતી સમિતિ પણ જુઓને! કેવી વાતો કરે છે; તે કહે છે: 'લોકમતમાં શો વાંધો છે?' અલ્યા રાષ્ટ્રો! પાકીસ્તાન તો—સ્વયં આક્રમણકાર તરીકે કાશ્મીરમાં આવેલ છે. જ્યારે ભારત તો ત્યાના રાજા અને પ્રજા બન્નેના બોલાવ્યું રક્ષણકાર તરીકે આવ્યું છે. શું તે બન્નેને એક જ ત્રાજવે તોળશો? 'ટકે શેર ભાજી અને ટકે શેર ખાજાં.' આક્રમણકાર અને રક્ષણકાર બન્નેય સરખાં! વાહરે ન્યાય!

આટલો લાંબો અને ગંભીર કાશ્મીર પ્રશ્નનો ઇતિહાસ સમજ્યા પછી કોઇનેય શંકા નહીં રહે કે, લોકશાહી અને સાચા લોકહિતમાં ભારતે આટઆટલાં વર્ષ પર્યંત વાટ જોઇ છે અને હજુ તે એજ રસ્તે છે. જ્યારે પાકીસ્તાનને આક્રમણનું સાચું પ્રાયશ્ચિત મળશે, ત્યારે હજુ પણ તે ભુતકાળનાં બધાં વચનો પાળવા તત્પર છે. તેને કોઇ પ્રદેશની પડી નથી. આક્રમણખોરી ન કરવાના એણે શપથ લીધા છે. માત્ર કાશ્મીરની પ્રજાને જે સ્વતંત્રતાનો સ્વાદ મળ્યો છે, તે સ્વતંત્ર પ્રજાને ઉદ્ધ દઇને લોકશાહીના એ મૂળભૂત સિદ્ધાંતમાં તો કદી બાંધછોડ થઇ શકે નહીં. આટલી વાત સૌએ યાદ રાખવી જોઇએ.

—શ્રી સંતબાલજી.

શ્રી વજુભાઇ શાહના ભુદાન અંગેનો પ્રવાસ

કેરળ વિસ્તારમાં ભૂદાન યજ્ઞ પ્રણેતા આચાર્ય શ્રી વિનોબા ભાવેની શરૂ થતી ભુદાનયાત્રામાં જોડાવા ગુજરાત પ્રાંતિક સમિતિના મંત્રી શ્રી વજુભાઇ શાહ મુંબઇથી કોચીન ગયા છે. સૌરાષ્ટ્ર વિસ્તારમાં ભૂદાન અંગે જુદા જુદા પ્રદેશોમાં ફરી રહ્યા છે, ત્યાથી તેઓ સુરત જશે સુરતના રાણીપરજ વિસ્તારના ૧૦૦ જેટલા ગામોમાં અમદાવાદની કોલેજોના પ્રાધ્યાપકો તથા વિદ્યાર્થીઓઓનો ભૂદાન પ્રવાસ ગોઠવાયો છે તેમજ ભૂદાન કાર્યકરોની શિબિર ગોઠવાઇ છે, જેનું ઉદ્દ્‌ઘાટન શ્રી વજુભાઇ શાહના કરનાર છે. શ્રી શાહ સુરતથી મુંબઇ રોકાઇને કેરળના પ્રવાસમાં આચાર્ય વિનોબા ભાવેની ટુકડીમાં જોડાશે.

બુકકીપીંગ, ઇનકમ ટેક્સ રીટર્ન્સ, લાઇસેન્સીંગ, રેવન્યુ ક્લીયરન્સ અને ઇનસ્યોરન્સ માટે મળો:

આર. વીઠલ

૧૨ બાર્કલી આર્કેડ, ૩૮ માર્કેટ સ્ટ્રીટ, કોરનર ડાયગોનલ અને માર્કેટ સ્ટ્રીટ, જોહાનીસબર્ગ, ફોન ૩૩–૧૬૫૪.

ધીરૂભાઈ પી. નાયક

બુકકીપર, મુસાફરી, વીમાનાં અને જનરલ એજન્ટ

હીંદુસ્તાન અગર દુનીયાના કોઈ પણ ભાગની હવાઈ દરિયાઈ અગર જમીન માર્ગે મુસાફરી કરવા ઘેર બેઠાં અમારી મારફતે બુકીંગ કરો.

જીંદગી, આગ, ચોરી, હુલ્લડ, અકસ્માત, પ્લેટગ્લાસ, વિગેરેના વીમા અમે ઉતરાવી આપીએ છીએ.

ઈન્કમટેક્સ, પરસનલ ટેક્સ, હિસાબના ચોપડા લખાવવા રેવન્યુ ક્લીયરન્સ સર્ટીફીકેટ કે વેપારના લાયસેન્સો. પાસપોર્ટ તેમજ ઈમીગ્રેશનને લગતી બાબતોમાં કંઈ પણ ફી લીધા વિના અમે મફત સલાહ આપીએ છીએ.

નેશનલ મ્યુચ્યુઅલ લાઈફ એસોસીએશન ઓફ ઓસ્ટ્રેલીયા અને યોર્કશાયર ઈનસ્યુરન્સ કંપની લીમીટેડના પ્રતિનિધિ.

Phone : 33-9033. 26 Barkly Arcade,

Cor. 38, Market & Diagonal St., J'BURG.

લગ્ન પ્રસંગો માટે

અમને મળો.

સુરતી જમણના અમે સ્પેશ્યલીસ્ટ છીએ.

શ્રી કેપીટનની અંગત દેખરેખ નીચે યુનીયનના અને રોડેસીયાના કોઈ પણ ભાગમાં તમારે મુકામે આવી રસોઈ કરવાનો અમે કન્ટ્રાકટ લઈશું.

કેપીટન્સ બાલ્કની હોટેલ

(ધી કોર્નર મીઠાઈ હાઉસ)

ગ્રે અને વિકટોરીયા સ્ટ્રીટના ખુણાપર – ડરબન.

ફોન નંબર ૨૩૪૧૪ ટેલીગ્રામ: **KAPITAN.**

ફરનીચર! ફરનીચર!! ફરનીચર!!!

બેડરૂમ સુટ, ડાઈનીંગરૂમ સુટ, વોર્ડરોબ, ડરેસીંગ ચેસ્ટ, સાઈડ બોર્ડ ઓફિસ ડેસ્ક, બુક કેસ, ટેબલ, તદન કીફાયત ભાવે ખરીદી શકશો. જાતે પધારી લાભ લેવા ચુકશો નહિ.

—બોકસ, ટેબલ અને કીચન ડરેસર—

જે હમારી દેખરેખ નીચે તઈયાર થાય છે. તેનો સ્ટોક હમેશાં તઈયાર રહે છે. માત્ર રોકડા ભાવોના પ્રાઈસ લીસ્ટ મંગાવો અને વેપાર આગલ વધારો.

L. MISTRY

51 BREE STREET, BURGERSDORP, J'BURG.

PHONE 33-4691. BOX 2526.

ઝેડ. વી. પારેખ એન્ડ સન

ટ્રાવેલ એજન્ટ અને બુકકીપર

અમો નિચે જણાવેલાં કામ કાજો કાળજી પુર્વક કરીએ છીએ.

એરોપ્લેન અને સ્ટીમર બુકીંગ
ઈમીગ્રેશન અને પાસપોર્ટ
રેવન્યુ કલીઅરન્સ સરટીફીકેટ
જીંદગી, આગ, ચોરી વીગેરેના વીમા
બુકકીપીંગ, ઇન્કમ ટેકસ, લાયસન્સ

એક વખત અનુભવ કરવા વિનંતી કરવામાં આવે છે.

71 MINT ROAD, FORDSBURG,
JOHANNESBURG. — Phone 35-3480.

Phone 332651 P.O. Box 1549 Tel. Add ENBEEDEE

MASTER BROS.

(PTY) LTD.

33 West Street, JOHANNESBURG.

MANUFACTURERS OF LADIES' & GIRLS' STRAW & FELT HATS
WHOLESALE MERCHANTS & DIRECT IMPORTERS

HOUSE FOR KEEN CASH PRICES

રેશમી તેમજ સુતરાઉ કાપડ, ઉલન જર્સી, ઉલ, બાળકો માટેનો જાત જાતનો માલ, ઘર વપરાશ માટે તેમજ લગ્નાદિ પ્રસંગોએ શણગાર માટે રીબન વગેરે માટે અમારે ત્યાં પ્રથમ તપાસ કરવા ભલામણ છે.

માસ્ટર બ્રધર્સ (પ્રો.) લીમીટેડ

૩૩ વેસ્ટ સ્ટ્રીટ, જોહાનીસબર્ગ.

બોકસ ૧૫૪૯.

MOSENTHALS TRAVEL AGENCY

91 MARKET STREET, JOHANNESBURG.

(Telephone : 23-1111)

Have pleasure in advising that they have appointed as their special representative for their Indian clientele :

MR. DHIRUBHAI P. NAIK,

26, Barklay Arcade, 38, Market Street,
JOHANNESBURG. (Telephone : 33-9033.)

Who will be pleased to look after any passports, revenue clearances, visas, immigration matters, health certificates, currencies, customs and any other travel matters.

તાજું ઉમદા ફ્રુટ

આંબા અબાધ, લીલી અળદ અને સુરણની મોસમ ચાલુ છે. આદુ શી ૧–૩ રતલ, લસણ ૧ શી. રતલ. ૨૫ રતલથી ઓછું ૧–૬. પાપડ નંબર ૧ શી. ૧૦, નંબર ૨ શી. ૮ ૧૦૦.

કપુરી અને બેનવી પાન બજાર ભાવ પોસ્ટેજ જુદું. બાસ્કીટ શી. ૧૦–૬ ડઝન; લાંબી અને સ્કવેર બાસ્કીટ શી. ૧૬–૬ ડઝન.

રોડેસીયા, ન્યાસાલેન્ડ અને બેલજીયન કોંગોના ઓરડરો ઉપર પુરતું ધ્યાન આપી કોઈ પણ વસ્તુ પરમીટ કઢાવી મોકલશું.

All prices subject to Market fluctuations.

A. KADER & Co., (PTY) LTD.

WHOLESALE FRUIT MERCHANTS

P. O. Box 251. DURBAN.

લવાજમ અને જાહેર ખબરના દરો

'ઈન્ડિયન ઓપિનિયન'

પત્રનું વાર્ષિક લવાજમ

ફકત ગુજરાતી નકલ માટે	પા. ૧	૧૦	૬
ગુજરાતી અને ઈંગ્લીશ બન્ને માટે	૨	૦	૬
અરધા વરસનું ફકત એક નકલ માટે		૧૫	૬
યુનીયન બહારના દેશો માટે			
વરસનું લવાજમ	૧	૧૫	૬
અરધા વરસનું		૧૭	૬

જાહેર ખબર

પ્રત્યેક ઈંચે એક વખત માટે શી. ૭–૬.

વધુ માટે લખો યા મળો :

'Indian Opinion,' P. Bag, Durban, Natal.

<u>અમારી ચાલુ વાર્તા</u>

ધુપ સુગંધ

લેખક: સોપાન

પ્રકરણ ૩૫મું

વાતાવરણમાં ધુપ સુગંધ મહેકી ઉઠી કમલેશ આવ્યો છે ભિક્ષા પાત્ર લઇને પરંતુ રાજરાજેશ્વર જેવું એનું સન્માન થાય છે.

પત્ર કમલેશનો જ છે એ બાબતમાં માધવીના દિલમાં શંકા ન રહી. ઓરડાની બહાર આવી એ થોડીકવાર વિચારમાં ઉભી રહી. પછી કૈલાસબા પાસે જઇને એણે સ્પષ્ટ રીતે પૂછ્યું: 'બાપુજી ઉપર કમલેશનો પત્ર આવ્યો છે, શું છે તે તમે જાણો છો?'

કૈલાસબા આશ્ચર્યથી તેની સામે જોઇ રહ્યાં ને એમણે પોતાનું અજ્ઞાન દર્શાવ્યું. માધવીએ કહ્યું કે એણે કમલેશના અક્ષરો ઓળખ્યા છે. કૈલાસબા તરત જ બેઠાં થયા ને હરિવલ્લભ પાસે જતાં જતાં બોલ્યાં: 'ભગવાન સૌનું સારૂં કરશે.'

માધવી વિચારમગ્ન સ્થિતિમાં ત્યાં જ ઉભી રહી ગઇ.

કૈલાસબાનાં દેહમાં સવારથી જ જાણે ચેતનનો સંચાર થવા માંડયો હતો. આ સમાચાર પછી તેમાં વધારો થયો. પળવારમાં એમણે ધારી લીધુ કે પત્ર કમલેશનો જ હશે તો પતિના મન ઉપર તેની સારી અસર થશે ને પત્રથી કમલેશ વિશેષ ઓળખાશે પણ ખરો.

કૈલાસબાને આવતાં જોઇ હરિવલ્લભ ને જરા નવાઇ લાગી. કૈલાસબાએ નજીક આવી હરિવલ્લભ બેઠા હતા તેની આસપાસ જોવા માંડયું, પણ એ વખતે ત્યાં પત્ર નહોતો.

'શું જુઓ છો?' હરિવલ્લભે પૂછ્યું.

'કોઇનો કાગળ આવ્યો છે?'

'હા, કમલેશનો.' હરિવલ્લભે તકિયા નીચેથી પત્ર કાઢી કૈલાસબાને આપ્યો. એમણે વાંચ્યાં વિના પૂછ્યું:

'શું લખે છે?...શા માટે કાગળ લખ્યો છે?

'આજ સાંજે તે અહીં આવવા માગે છે, પોતાના વિચારો ને સ્થિતિનું પત્રમાં વર્ણન કર્યું છે.'

'એ...મ! તમે શો જવાબ આપવાના છો?'

'ભલે આવે, મળીશું.'

'તમે એની સાથે શાન્તિથી વાત કરી શકશો?'

'કરીશું...અશાંતિ હવે ઓછી થતી જાય છે.'

'મને એમ થાય છે કે તમે મળો કે કંઇ વાત કરો તે પહેલાં ઉપેન્દ્ર, મધુભાઇ એક વાર એને જુએ–મળે તો સારૂં.' કૈલાસબા સંકોચ પામતાં બોલ્યાં.

'તમને શું એમ લાગે છે કે મેં મારા મનમાં બધું નક્કી કરી લીધું છે ને દુઃખ માત્રનો હવે અંત આવી ગયો છે?'

'ના, ના. એમ તો કેમ હોય?' કૈલાસબા શબ્દો ગળી જતા હોય તેમ બોલી ગયાં ને પછી ચુપ રહ્યાં.

એ જ વખતે તરલિકા આવી પહોંચી. કૈલાસબાએ એને જોઇ, પણ તેઓ ત્યાંથી ઉઠયા નહિ. હરિવલ્લભે વાત્સલ્ય ભર્યા સ્મિતથી તરલિકાને આવકાર આપ્યો ને પછી પુછયું:

'તે તો કમલેશનો પત્ર વાંચ્યો જ હશે.'

'વાંચ્યો છે.'

'એમાં લખેલું બધુ તને સાચુ લાગે છે?'

'શબ્દશઃ'

'તારો ને એનો પરિચય કેટલા સમયનો હશે?'

આમ તો કોલેજમાં દાખલ થઇ સારનો.'

'બહુ નિકટનો પરિચય છે?'

'નિકટનો જ છે, પણ માધવીની મૈત્રી પછી નિકટતા આવી છે.'

હરિવલ્લભ કંઇક વિચારવા લાગ્યો. કૈલાસબા શાંતિથી સાંભળતા રહ્યા.

'તું તો ઇચ્છે જ છે કે મારે એને મળવું જોઇએ, ખરૂં?' હરિવલ્લભે દૃષ્ટિ સ્થિર કરી પૂછ્યું.

'હા, જી.'

'તને પિષ્ટપેષણ જેવું લાગશે, પણ મારે એટલું પૂછવું છે કે, તારા મત પ્રમાણે એ આદર્શ યુવક છે?'

'એનાથી વધુ તેજસ્વી યુવક મેં જોયો નથી.'

'તેજસ્વી હશે. સભ્ય, ખાનદાન, ચારિત્ર્યશીલ ખરો?' હરિવલ્લભે સ્વસ્થતાથી પૂછ્યું.

'હા, જી.'

'શા આધારે તું આવો ઉત્તમ અભિપ્રાય આપે છે?...બીજા પાસેથી સાંભળીને કે તારા પોતાના સ્વતંત્ર અવલોકનથી?'

'બીજા પાસેથી સાંભળ્યું છે, સ્વતંત્ર રીતે અવલોક્યું છે ને એના સૌજન્ય ને સદ્‌ગુણોનો જાતે અનુભવ પણ લીધો છે.' તરલિકા હૃદયથી શ્રદ્ધાવચનો ઉચ્ચારતી હોય એમ બોલી. હરિવલ્લભ એના ચહેરા સામે જોઇ રહ્યા. તરલિકા આંખો ઢાળી સહેજ વિચારમાં પડી. પછી ધીમા ગંભીર સ્વરે એણે બોલવા માંડયું:

'કમલેશ ધનવાન નથી, સામાજીક દૃષ્ટિએ પ્રતિષ્ઠિત પણ ન ગણાય, એને ઘર–કુટુંબ જેવું કંઇ નથી, પરંતુ એ બધું તુચ્છ ગણાય એવા ગુણો એની પાસે છે. એની શક્તિ ને તેજસ્વીતા જોતાં ધનનું તો ઇશ્વર જાણે, પણ પ્રતિષ્ઠા એના ચરણમાં આળોટશે એમ હું માનું છું. એ જે શક્તિઓ ધરાવે છે તેનો અમારી કોલેજમાં કોઇ જોટો નથી. કમલેશ કવિ ને તત્ત્વજ્ઞ છે. વિચારક છે, દૃઢતા એના સ્વભાવમાં છે, સચ્ચાઇ એની આંખોમાં પણ તમે જોઇ શકશો.'

તરલિકાના સ્વરમાં લાગણીનો સહેજ ઉશ્કેરાટ આવ્યો, એ બોલી: 'બાપુજી, કમલેશ અસારના યુવકો જેવો ચંચળ વૃત્તિનો નથી. માધવી સિવાય અન્ય કોઇ કન્યા ઉપર એની દૃષ્ટિ ઢળી નથી, બીજાની એવી દૃષ્ટિને એ સમજતો નથી ને ઝીલી પણ શકતો નથી. કમલેશનો આપને પરિચય નથી એટલે શું કહું?...પ્રાણ ન્યોછાવર કરવાનું મન થાય એવો એ અદ્‌ભુત છે.' તરલિકાએ છેલ્લા શબ્દો સ્વગત ઉદ્‌ગાર કાઢતી હોય એમ ઉચ્ચાર્યો

આટલું બોલતાં તરલિકાનું મુખ લાલ થઇ ગયું. સમગ્ર ચેતના જાણે એના મુખ ઉપર પથરાઇ ગઇ. હરિવલ્લભ એનું ગૌર તેજસ્વી મુખ જોઇ રહ્યા. એની વાણીનો રણકાર એમના હૃદયને સ્પર્શી ગયો. કૈલાસબા તો આશ્ચર્ય મુગ્ધ જ બની ગયાં.

'જો તરલિકા!' હરિવલ્લભ બોલ્યા. 'તારા આ શબ્દો પર મને માધવી જેટલો જ વિશ્વાસ પ્રગટે છે. હું માનું છું કે, તું કશા યે સ્વાર્થ વિના, અમારા સૌના સુખ માટે જ આ બધુ કરી રહી છે...'

'નહિ બાપુજી.' તરલિકા વચ્ચે બોલી ઉઠી: 'કમલેશને માધવી સુખી થાય, આ ઘરનો આનંદ લુંટાય નહિ, સર્વત્ર પ્રેમનો પ્રકાશ પથરાઇ જાય એમાં મારૂં સુખ છે...અનંત સુખ છે.'

'તે સાચુ કહ્યું, પણ એ તારી મહત્તા છે બેટા!...હવે તું જા. માધવીને મળીને એનું મન જરા હળવું કર. ઇશ્વરની ઇચ્છા હશે તો આ તોફાનમાંથી આપણને સૌને એ સહિસલામત પાર ઉતારસે...અને કમલેશને કહેજે, સાંજે એ જરૂર આવે, સંકોચ ન રાખે. એને ઇચ્છું છું તેમ હું મુક્ત મનથી એની સાથે બધી વાત કરીશ.'

તરલિકાના મુખ ઉપર આનંદની સુરખી છવાઇ ગઇ. હર્ષ ને આભારની લાગણીથી ઉભરાતી એ ત્યાંથી માધવી પાસે પહોંચી. માધવી એની જ રાહ જોઇ રહી હતી. તરલિકાના હોઠ ઉપરથી સ્મિત વેરાતું હતું તે જોઇને જ માધવીના દિલમાં આનંદનાં ઝરણ ફુટયાં, તરલિકા હર્ષથી ઉભરાય છે ને કેમ કહેવું શું કહેવું તે એને સૂઝતું નથી એમ પણ માધવી જોઇ શકી.

'શું કહ્યું બાપુજીએ? આનંદની કેમ આટલી મોટી ભરતી ચડી છે?' માધવીએ પૂછ્યું.

તરલિકાએ બધી વાત કરી કમલેશના પત્રનું પણ કહ્યું. ઉમેર્યું: 'સાંજે એ આવશે. બાપુજી એને નજરે નજર જોશે ને કાનોકાન સાંભળશે, હૃદયથી હૃદયનો પરિચય થતાં બાપુજી કમલેશથી જીતાઇ જશે ને શોક, દુઃખ, ભયનો ઘોર અંધકાર વિખરાઇ જશે.' તરલિકા ઉત્સાહથી બોલી ગઇ. માધવી એનો ઉત્સાહ જોતી જીવનરસાયનને પચાવતી હોય એમ પળવાર ગંભીર રહી.

'તું કેમ ગંભીર રહી છે?'

'ગંભીર નથી, વિચારૂં છું, કેવું બની ગયું?'

'બનવાનું હજી શરૂ થયું છે, અંતિમ પરિણામ હજી બાકી છે. ચાલ, હવે હસી લે એટલે હું જાઉં.' તરલિકા ઉલ્લાસથી ઉભી થઇ. માધવીની આંખમાં આનંદનાં આંસુ આવી ગયાં.

તરલિકા ગઇ અને માધવીનો કંઠ વહેવા લાગ્યો. એ ઉભી થઇ વરંડામાં આવી. ફરી ઓરડામાં ને છેવટે દીવાનખાનામાં ગઇ. એની ચાલ જ જાણે બદલાઇ ગઇ. આશ્ચર્ય ને આનંદની મસ્તીમાં એણે ગણગણવા–માંડયું:

'સુની હો મેં
હરિ આવનકી આવાજ.'

ત્યાં કૈલાસબા દીવાનખાનામાં આવ્યાં. માધવીને જોઇ પ્રસન્ન થયા. હેતથી એની નજીક ગયાં ને બોલ્યાં: 'ભગવાન બધુ સારૂં જ કરશે, પણ તું ધૈર્ય રાખજે, શાંતિ રાખજે. પ્રતિકુળ પવન વાયે તો મૂંઝાઇ જતી નહિ.'

માધવીએ પૂછ્યું: 'સાંજે ક્યારે મળવાનું ગોઠવ્યું છે?'

'છ ને સાતની વચ્ચે કહેતા હતા.'

કૈલાસબા ગયાં. માધવીએ ઘડિયાળ સામે જોયું, હજી તો ઘણો સમય બાકી હતો! એ પોતાના ઓરડામાં ચાલી ગઇ.

થોડીવારે ઉપેન્દ્ર અને મનોરમા દીવાનખાનામાં દાખલ થયાં. માધવીએ તે જોયું, પણ તે પોતાના ઓરડાની બહાર નીકળી નહિ. તેઓ સીધા હરિવલ્લભના ખંડમાં ગયાં. એટલે માધવી ધીમે પગલે બહાર આવી ને પિતાજીના ખંડની નજીક દીવાનખાનાના એક સોફા ઉપર બેસી ગઇ.

'અત્યારે?...અચાનક?' હરિવલ્લભ ઉપેન્દ્ર ને મનોરમાને જોઇ ઉત્સાહથી બોલી ઉઠયા.

'અહીંથી ગયા પછી અમારા જીવને શાંતિ ન થઇ. ઘણું મનોમંથન ભોગવ્યું. છેવટે અમે હીંમત કરી આપની મંજુરી લીધા વિના જ કમલેશ પાસે જઇ આવ્યાં !'

'કમલેશ પાસે ?'

'હા, આજે ને એક કલાક પહેલાં જ.'

હરિવલ્લભના મુખ ઉપર આશ્ચર્ય ને જીજ્ઞાસાના ભાવો એકસામટા ઉભરાઇ આવ્યા.

'અદ્દભુત યુવક છે એવો અમારો મત થયો.' ઉપેન્દ્રે સંકોચ સાથે છતાં ભારપૂર્વક કહ્યું ને બંનેની આંખ હરિવલ્લભના મુખભાવ પારખવા મથી રહી.

'એનામાં શી વિશેષતા તમને લાગી?' હરિવલ્લભે પૂછ્યું.

'એ તો આપ મળશો એટલે સહેલાઇથી જાણી શકશો. એનામાં જે કંઇ છે તે બધું જ ચહેરા ઉપર અંકાયેલું છે ને આંખમાં પણ વાંચી શકાય એમ છે, ખરડાયેલા સંસારનો જાણે સ્પર્શ જ ન થયો હોય એવો એ નિર્મળ છે.'

'તમે બહુ જ પ્રભાવિ થયા લાગો છો.'

'સાંજે આપને એ મળે ત્યારે આપ ખાતરી કરજો.'

'એણે તમને કહ્યું બધું.?'

'આપને મળવાનો ઇરાદો જણાવ્યો.'

'બીજી કંઇ વાત થઇ ?'

'આ વિષે નહિ, પણ અમે એનો પરિચય સારી રીતે મેળવ્યો.'

'પત્રની બાબતમાં એણે મૌન જ રાખ્યું ?

'જી.'

'તો આ પત્ર વાંચો.'

ઉપેન્દ્ર ને મનોરમા હરિવલ્લભના આ વલણથી આશ્ચર્ય ને આનંદ અનુભવતા પત્રનાં પાનાં એક પછી એક વાંચવા લાગ્યાં.

'શબ્દેશબ્દ સાચા છે...આપ માનશો? અમને બંનેને એમ થાય છે કે માધવી માટે આનાથી ચડિયાતો યુવક આપણા સમાજમાં તો મળે જ નહિ, મનોરમા તો કહે છે કે માધવી ને કમલેશ, એનું સાચું નામ તો કમલનયન છે એટલે કૃષ્ણ જ ને ?...એમની જોડી રાધાકૃષ્ણ જેવી જ શોભશે.'

'તમે તો બધું નક્કી જ કરી નાખ્યું !' હરિવલ્લભ સહેજ હસીને બોલ્યા.

'અમને એમ લાગે છે કે આપના મનની પણ એ જ સ્થિતિ હવે હશે. આપ એને મળ્યા નથી એટલું જ કદાચ બાકી રહ્યું હોય !' હસીને ઉપેન્દ્રે કહ્યું. હરિવલ્લભ તેના જવાબ માં કંઇ બોલ્યા નહિ.

—ક્રમશઃ

સમાચાર સંગ્રહ

યુનીયનનું અવનવું

—જોબર્ગમાં ૧૧મી એપ્રીલે થયેલાં એક લીલાંઉમાં પોલ ક્રુગરની છાપનો એક સોવરીન ૧૭૦ પાઉંડે વેચાયો હતો. ૧૮૯૯માં ટ્રાંસવાલનાં રીપબ્લીક ના વખતમાં એ વર્ષની મૂળ ડાઇ ખોવાઇ ગયલી. જેથી ૧૮૯૮ની ઉપર ૯૯ છાપીને એકસો જેટલા સોનાના પાઉન્ડ બહાર પાડેલા તેમાંનો એક સિક્કો આ હતો.

—આફ્રીકામાં સૌથી વધુ પાવરફુલ રેડીયો સ્ટેશન હવે લોરેન્ઝો માર્કવીસ બન્યુ છે. તેનું નવું એક લાખ વોટનુ ટ્રાંસમીટર ૧૩મી એપ્રીલથી ચાલુ થયું છે.

—જોબર્ગથી 'ડેલી ડીસ્પેચ'નો ખબર પત્રી ૧૪મી એપ્રીલે લખે છે, કે હીલ-બ્રોના એક ફ્લેટમાં રહેતા જોહન ટી. ગોલ્ડ બ્લેટ નામના ૨૬ વર્ષના એક બ્રીટીશ લેખકને ટુંક સમયમાં દક્ષિણ આફ્રીકામાંથી ડીપોર્ટ કરશે એમ લાગે છે. ડીપોર્ટ કરવાનું કારણ એ છે કે તેણે ત્રણ આફ્રિકનો જેઓ માંના બે જાણીતા પત્રકારો હતો. તેમને પોતાના ફ્લેટ માં મહેમાન તરીકે આમંત્રણ આપી પીણાથી સત્કાર કર્યો હતા.

—જોબર્ગની ક્લેઇફ સ્ટ્રીટ પરના જામનેસીયમની બહાર ૧૯મી જાન્યુઆરીએ થયેલાં તોફાન વખતે પેટ સ્મીથ નામના એક પ્રેસ ફોટોગ્રાફરને છબી પાડવાની મના કરવા પછી તેના પર હુમલો કરી મારવાના આરોપ માટે વેસલ વેસલ્સ નામના ૨૬ વર્ષના એક પોલીસને જોબર્ગની 'મેજીસ્ટ્રેટ કોર્ટે ગુન્હેગાર ઠરાવી ૧૩મી એપ્રીલે ૧૫ પાઉંડનો દંડ અગર ૩૬ દિવસની જેલની સજા કરી છે. મેજીસ્ટ્રેટે પોલીસની જુબાની સ્વીકારવા જેવી ન હોવાનું જણાવ્યું હતું.

—સ્ટેટ ઇન્ફર્મેશન ઓફીસના ડીરેકટર મી. પીટ મેરીંગે જોબર્ગમાં ૧૨મી એપ્રીલે આફ્રીકાન્સ સ્ત્રીઓની એક સંસ્થા "મારીઆ ફન રીબીક કલબ" સમક્ષ "દુનીયાની નજરે દક્ષિણ આફ્રીકા" એ વિષય પર બોલતાં કહ્યું હતું કે, આપણને દુનીયાની હરોળમાં આવી જવાની ફરજ પાડવા માટે એક દીવસે દક્ષિણ આફ્રીકા સામે કદાચ આર્થીક પ્રતિબંધો મુકાશે.

—ઇસ્ટ લંડનના ટાઉન હોલપર સો વર્ષ પર જોહન બેલી એ ફરકતો કરેલો યુનીયન જેક સીટી કાઉન્સીલ કોઇ બીજો નિર્ણય ન કરે ત્યાં સુધી તે ફરકતો જ રહેશે. એમ ૧૦ મી એપ્રીલે એકટીંગ મેયરે જાહેર કર્યું છે. એજ પ્રમાણે પોર્ટ એલીઝાબેથ ના ટાઉન હોલ વિષે પણ ખબર મળ્યા છે.

—યુનીવર્સીટી સેગ્રેગેશન બીલની નકલ ને જોહાનીસબર્ગના ૩૦૦ વિદ્યાર્થીઓએ અગ્નીમાં નાખી બાળી નાખી હતી.

વિદેશની વિવિધતા

—૧૯૦૯માં ગાંધીજીએ ટોલ્સટોયને લખેલો એક પત્ર ટોલ્સટોની લાયબ્રેરી માંથી મળ્યાનું મોસ્કોનું એક છાપું જણાવે છે.

—યુનોની ઉદ્યોગ સમેતીએ હીંદને ઉદ્યોગ ક્ષેત્રમાં અપાતી મદદમાં વધારો આપવાનું જણાવ્યું છે. યુનોના કુશળ કારીગરોએ પોતાનું કાર્ય કાંચ કામ ના ક્ષેત્રમાં, ડેમસ અને લાઇટ હાઉસ વિગેરે ક્ષેત્રોમાં શરૂ કરી દીધું છે. આ મદદ ૨૪૩ કરોડની હશે અને કારીગરો બીજા ૮૧ વધુ આપવામાં આવશે.

—યુનો માટે વિનોબાજીએ એક અમેરીકનને મુલાકાતમાં જણાવ્યું હતું કે યુનોમાં બધા રાષ્ટ્રો એક ટેબલ આજુ બાજુ ગોઠવાય છે પણ કોઇ કોઇનો ભરોસો નથી રાખતું આથી યુનો માટે મને બહુ આશા નથી.

—ફ્રાંસના વડા પ્રધાન મોં. ગાઇ મોલેટ પેરીસમાં ૧૪મી એપ્રીલે જાહેર કર્યું હતું કે ફ્રાંસે અલજીરીયાના બળવા સામે લડવા સાત લાખ સૌનિકો મોકલી આપ્યા છે.

—ન્યુઝી લેન્ડમાં વેલીંગ્ટન શહેર પાસે ના ડુંગરાળ પ્રદેશમાં ૯૦ ફીટ ઉંડું એક ગોળાકાર સરોવર ૧૪મી એપ્રીલ ની રાતે એકાએક અદ્રશ્ય થઇ ગયું છે. તેમાંનું કરોડો ગેલન પાણી ધરતી માં ઉતરી ગયાંના થોડા જ વખત પહેલા, નાનો ધરતી કંપનો આંચકો નોંધાયો હતો. જુના જવાળા મુખી ના મુખનું જ એ સરોવર બનેલું મનાય છે.

—યુનાઇટેડ નેશને ૧૨મી એપ્રીલે જાહેર કર્યું છે કે સુએઝની નહેરને સાફ કરવા માટેનો રસાલો સફળતા મેળવીને ૧૯મી એપ્રીલે ત્યાંથી રવાના થયો છે. સાફ સુફી માટે પાંત્રીસ લાખ પાઉંડનો ખર્ચ થયો છે. જે અંદાજ કરતાં અડધાથી સહેજ ઉપર છે.

—ન્યુયોર્કથી સોકોની મોબાઇલ ઓઇલ કંપનીએ ૧૨મી એપ્રીલે જાહેર કર્યું છે કે તુર્કસ્તાનમાં એક કરોડ સીતેર લાખ પૌંડના ખર્ચે પેટ્રોલીયમ રીફાઇનરીનું કારખાનું સ્થાપવા તુર્કીના સરકારે મંજુરી આપી છે.

—ઇરાન અને સોવીયેટ વચ્ચે ૧૨૪૦ માઇલની સરહદપર દોઢ હજાર જેટલી જગ્યાઓ પર દોઢસો વર્ષથી મતભેદ ચાલતો હતો તેના સમાધાનના ખરીતા પર ૧૨મી એપ્રીલે સહી થઇ ગઇ છે.

—ન્યુ યોર્કની અપીલેટ કોર્ટે ૧૨મી એપ્રીલે ન્યુયોર્ક સીટીની એક કલબને નીગ્રોનો સ્વીકાર કરવાનો હુકમ કર્યો છે.

—જાપાનના વડા પ્રધાન જુન માસમાં અમેરીકાના પ્રમુખ આઇઝનહાવરની શાહી મુલાકાત લીધા પછી ન્યુયોર્ક અને પશ્ચિમ કિનારાનાં શહેરોની મુલાકાત લેશે.

—દક્ષિણ કોરીયાના વિદેશ પ્રધાન ચો. ચુંગ હવાને ૧૧મી એપ્રીલે સીયુલમાં નેશનલ એસેમ્બલી પક્ષને કહ્યું હતું કે, જો બ્રીટીશરો ઉત્તર કોરીયા માટે લડાઇ સાગગ્રી મોકલશે તો દક્ષિણ કોરીયાની નેવી, બ્રીટીશ વહાણોને અટકાવી તે માલ જપ્ત કરશે. એથી કદાચ બ્રીટન સાથેનો રાજકીય સંબંધ તોડયાનું મનાશે તો પણ તે તેમ કરશે જ.

—બ્રીટીશ વડા પ્રધાન મી. હેરલ્ડ મેકમીલનના આમંત્રણથી લંડનમાં ૨૬મી જુને કોમનવેલ્થના વડા પ્રધાનોની કોનફરન્સ મળવાનું નિશ્ચિત થયું છે. જેમાં નવા સભ્ય ઘના પણ હાજરી આપશે. તે ઉપરાંત દક્ષિણ આફ્રીકા, કેનેડા, ઓસ્ટ્રેલીયા, ન્યુઝીલેન્ડ, ભારત, પાકીસ્તાન, સીલોન અને રોડેશીયન ફેડરેશન ના વડા પ્રધાનો લંડન જશે.

—૨૬મી માર્ચે પ્રસીદ્ધ થયેલ સેસનલ પેપરમાં જણાવ્યા અનુસાર કેનીયા ગવર્મેન્ટના ૧૯૫૭–૬૦ના ડેવલપમેન્ટ પ્રોગ્રામમાં ટેકનીકલ તાલીમના વીકાસ માટે ૬૪,૭૫૦ પાઉન્ડના ખર્ચે નૈરોબી માં એક નવું ટેકનીકલ ઇન્સ્ટીટયુટ અને બે નવી ટેકનીકલ સ્કુલો. આ બે નવી ટેકનીકલ સ્કુલો મુખ્ય છે. કાર્યક્રમમાં ટેકનીકલ કેળવણી માટે ૧૪૫,૧૦૦ પાઉન્ડ અલગ રખાયા છે, ઉપરાંત પબ્લીક વર્કસ ડીપાર્ટમેન્ટ બીલ્ડીંગ કોસ્ટમાંથી બીજા ૫૦,૦૦૦ પાઉન્ડ ઉમેરાયા છે. આ નવી યોજના અનુસાર આફ્રિકનોને પણ યુરોપીયનો અને હીંદીઓને ટેકનીકલ શીખવાની સગવડ છે તેવી મળશે.

—લંડનના યુનીવર્સીટીના બારસો વિદ્યાર્થીઓએ દક્ષિણ આફ્રીકાની યુનીવર્સીટીની જુદાઇ ની નીતાને વખોડતો એક પત્ર દક્ષિણ આફ્રિકાના હાય કમીશનરની ઓફીસે જઇ હાથો હાથ શાંત પણે આપ્યો હતો.

ભારતના સમાચાર

—પોલાન્ડના વડા પ્રધાન હીંદની મુલાકાતે ગયા હતાં. તેમનો ત્યાં સુંદર સત્કાર કરવામાં આવ્યો હતો, તેઓ રંગનું બર્મા બધે ફરી હીંદની દશ દિવસની મુલાકાત લઇ પાછા પોલાન્ડ ગયા છે.

(અનુસંધાન માટે જુઓ પાનું ૧૮૧)

સામાજીક ખબરો

[અમે આ પત્ર છાપીએ છીએ કારણ આ એક ચર્ચાસ્પદ વિશય છે અને વાંચકોના વિચારો આ વિશે જાહેર થાય એ આવશ્યક છે. છતાં અમે એટલું કહીં દેવા માંગીએ છીએ કે લેખકના મત સાથે રીતે અમે સર્વે મળતાં નથી થતા. – તંત્રી]

"ગુજરાતી બેનો પર એક દ્રષ્ટી"

અધીપતી "ઇન્ડિયન-ઓપિનિયન"

તંત્રીશ્રી,

દક્ષિણ આફ્રિકાના ગુજરાતીઓ કેળવણી, સામાજીક અને આરોગ્યની દ્રષ્ટીએ એક ઘણી પછાત કોમ છે.

એક સ્ત્રી અને બાળકો માટે આપણે ઘણા પૈસા ડોકટરો પાછળ વેરવા પડે છે. ડરબનમાં એક પણ ગુજરાતી કુટુંબ જે સંપૂર્ણ તંદુરસ્ત હોય એવું મળવું મુશ્કેલ છે. ઘરમાં મા, બાપ, ભાઇ, બેન, પત્ની, પતી પુત્ર કે પુત્રી કોઇને કોઇ માંદુ હોય જ. શા માટે?

હું તમને જણાવું છું કે, આપણી સ્ત્રીઓ સાવ આળસું થઇ ગઇ છે. તેઓ કામ માટે પોતાની એક આંગળી પણ ઉચકે તેમ નથી. તેમાં કદાચ કેટલાક અપવાદ હશે. જો કયાંય પણ જવું હોય તો-ભલે પછી બે ત્રણ સ્ટ્રીટ દુર—પણ કાર જોઇએ. ભાગ્યેજ ચાલવાનું હોય. ગરમીના દિવસોમાં પણ તેઓને જરસી પહેરેલા જોશો. આપણા બાળકો ચપળ ન હોય તેમાં પછી આશ્ચર્ય જેવુ શુ છે?

હમણા હાલમાંજ મેં કેટલીક "નવી" અને જુની વહુવો જોઇ છે. જેઓ "કુચકચની" કળા શીખે છે. કદાચ તેઓએ ઘણા હીંદી ચલચીત્રો જોયા હોય. એકવાર જો તેઓ હીંદી ચીત્રો જોવા માટે કચકચ શરૂ કરે તો પછી તેમના પતીઓને તે ચીત્ર જોવું હોય કે નહી—કારણ અહીં આવતાં હીંદી ચીત્રો સાવ કચરો હોય છે.—તેમાં તેમના પતીને જવુંજ પડે.

આપણી ગુજરાતી સ્ત્રીઓ—અમે જુવાનો તેમને રોયટરના ખબરપત્રી કહીએ છીએ—એક કુશળ સમાચાર વાહક છે. તેઓ ટુંક સમયમાં તમારી વાતો આ છેડેથી તે બીજે છેડે પહોંચાડી દે અને તે કામ તાર કરતા પણ ઝડપી હોય છે. વળી એકાદ નાના નજીવા ખબરને પણ પોતા તરફથી મીઠું મરચુ ભભરાવી તે મસાલેદાર કરશે.

આપણી ઘણી ખરી સ્ત્રીઓનો અવાજ "ઓલ ઇન્ડીયા રેડીયો" જેવો હોય છે તેઓને માઇકની જરૂર નથી પડતી અને માઇલો સુધી તેમનો અવાજ સાંભળી શકાય છે. જ્યારે તેઓ કોઇને મળવા જાય છે ત્યારે તેમનો "આવજો" જાણે તેનો અંતજ નથી આવતો. એ શબ્દો ફરી ફરીને તેઓ ઓછામાં ઓછા એકાદ ડઝન વાર બોલતાં હશે.

થોડી ઘણી બેનોને છોડીને બાકીની સ્ત્રીઓને તો કપડા કેમ પહેરવા એની પણ ખબર નથી. કોઇ બ્લ્યુ સાડી સાથે લાલ પોલકું પહેરશે અથવા લીલી સાડી સાથે પીલું પોલકુ પહેરશે. જો એકાદ નવી સાડીની ફેશન બજાર માં વેંચાવવા આવી હોય અને એકાદ સ્ત્રીએ લીધી હોય તો સમસ્ત નારી જગત—ગુજરાતી—ત્યાં ઉમટી તે લેવાનોજ.

તેઓ ખાવાનું સ્વાદીષ્ટ બનાવે છે. તેઓને દાળ ભાત શીવાય બીજુ ખાવાનું નથી જોઇતું. તંદુરસ્તી માટે જરૂરી ખાવાનું ખાતા નથી. દાખલા તરીકે, દુધ, ફ્રુટ, ચીઝ વિગેરે.

આપણી સ્ત્રીઓ જેવો ખુબ જાડી હોય છે તેઓને હવે સમય આવ્યો છે કે, તેઓએ યોગાસન અથવા કસરત કરવી જોઇએ. છોકરાઓ સાથે ફરવા જવું જોઇએ અને ઘરમાં ઇંગ્લીશ શીખવું જોઇએ. અને કાર ચલાવતાં પણ શીખવી જોઇએ. કરકસરથી ઘર ચલાવતાં, અને ઘરમાં મહેનતનું કામ કરતાં, મોટાઓને માનપુર્વક જોતા, માબાપની સેવા કરતાં, અને બાળકોને સારી રીતભાતથી કેળવણી આપતાં શીખવું જોઇએ.

તંત્રીશ્રી હું જાણું છું કે આ કાગળ ઘણા વાદ વીવાદનું મૂળ થઇ પડશે અને ઘણાની આંખો પણ ઉંચી થશે. પણ મેં જે કાંઇ લખ્યું છે તે સત્ય છે એમ હું માનું છું. સ્ત્રીઓને સુધારવા માટે કરાયલા સુચનો હું જરૂર વધાવી લઇશ અને તે આપણી બેનોને ઘણા ઉપયોગી થશેજ.

બીજુ આપણી સ્ત્રીઓ જલદી કપડા બદલી નથી શકતી ઓછામાં ઓછા ૧½ કલાક તેને તઇયાર થતાં લાગે છે. અને જે રીતે તેઓ મોઢે પાવડર ચોપડે છે તે જોતા કોઇને એમજ થાય કે, તેણીએ કેક ફ્લાવરની ગુણમાં પોતાનું મોઢુ ખોસ્યું છે.

તમારો સેવક

ઇશ્વર રામજી.

શ્રી ટ્રાંસવાલ હિંદુ સામાજીક પરિષદ

શ્રી ટ્રાંસવાલ હીંદુ સેવા સમાજ તરફથી તાજેતરમાં પ્રગટ થયેલ પરિપત્ર દ્વારા જાણવાનું મળે છે કે આ પરિષદ ભરવાનું કાર્ય કંઇક વધારે પડતું લંબાયું છે છતાંયે હવે તે કામ છેલ્લે તબક્કે આવી પહોંચ્યું છે. સર્વે પ્રાથમિક વિચારણા પૂરી થઇ છે. પરિષદ-પ્રવૃત્તિને મળેલો સહકાર અને ઉત્સાહ પણ આશા પ્રદ છે.

પરિષદ સાથે સંકળાયેલા વિવિધ પ્રશ્નોની કાળજીપુર્વક છણાવટ કરવા ટ્રાંસવાલના સર્વે હીંદુ મંડળોની એક પ્રતિનિધિ સભા શનીવાર તા. ૨૭ એપ્રીલ ૧૯૫૭ના રોજ જોહાનીસબર્ગ માં ગાંધી હોલમાં બપોર બાદ અઢી વાગે મળશે.

વિવિધ સંસ્થાઓના પ્રતિનિધિઓની વિચાર વિનિમય સભાઓ, પરિષદની ઠરાવ-સમિતિ અને શ્રી ટ્રાંસવાલ હીંદુ સેવા સમાજના દોઢ વર્ષના સતત પરિશ્રમ વડે ઘડાયેલા શ્રી ટ્રાંસવાલ હીંદુ સામાજીક પરિષદ સમક્ષ વિચારવા માં આવનાર અગત્યના ઠરાવો ટુંકમાં નિચે પ્રમાણે-કેટલાક છે.

(૧)

આ દેશમાં ગુજરાતી ભાષી, તામીલ ભાષી અને હીંદી ભાષી હીંદુઓ વસે છે. આમ છતાં આપણે સુસંગઠિત કોમ તરીકે ખડા રહેતા નથી. એ બધું લક્ષમાં રાખી જોહાનીસબર્ગના શ્રી ગાંધી હોલમાં મળેલી આ શ્રી ટ્રાંસવાલ હીંદુ સામાજીક પરિષદ ઠરાવ કરે છે, કે:

હીંદુ જનતાએ પોતાની અંદર પ્રચલિત ભાષા-વર્ગના ભેદભાવો દુર કરવા. વિવિધ ભાષાભાષી હીંદુ ભાઇઓની સાંસ્કૃતિક અને સામાજીક પ્રવૃત્તિઓ એકલક્ષી અને સંગઠિત કરવી.

(૨)

દક્ષિણ આફ્રિકા એક અનેકવિધ કોમવાળો સમાજ છે. અહીં કાળા, ગોરા અને રંગીનો પણ વસે છે. આપણી હીંદુ પ્રજા તેઓની વચ્ચે રહી જીવન પસાર કરતી હોવાથી આંતર-કોમી બંધુત્વની આવશ્યકતા ઉભી થાય છે.

(૩)

હીંદુ ધર્મની ધાર્મીક ક્રિયાઓ પ્રાચીન કાળમાં બધે એક સરખી થતી હતી. હીંદની પરાધીનતા અને વિવિધ સાંસ્કૃતિક આક્રમણથી તેમાં ઘણા ભેદો પડી ગયા છે. હીંદુ ધર્મના સોળે સંસ્કારની ધાર્મીક વિધિ અને પ્રાસંગિક પ્રાર્થનાઓ આજના સમયને અનુકુળ એક સરખી તેમજ કોઇ પણ દેશમાં અને કોઇપણ પ્રજામાં આદર્શરૂપ લેખાય એવી ટુંકી, મુદ્દાસર સાદી અને રસપૂર્ણ રીતે હીંદુ ધર્મના વિદ્વાનો કે ધર્માચાર્યો પાસે તઇયાર કરાવી તેનો પ્રચાર કરવાનો ઠરાવ કરે છે.

(૪)

ટ્રાંસવાલની હીંદુ કોમે આજ સુધીમાં સમાજ કલ્યાણમા ઘણો ભાગ ભજવ્યો છે તે મુજબ ધનિકો ટ્રસ્ટ અને ધર્માદા ફંડો, અને આપણી જનતાએ આપણાં હિત માટે વૃદ્ધજનગૃહો, આરોગ્યગૃહો, કેળવણી અને શિષ્યવૃત્તિ ફંડો વગેરે સ્થાપવા પ્રવૃત્તિ કરવી.

(૫)

આપણો સમાજ આ દેશની વિવિધ પ્રજાઓની તુલનામાં નૈતિક દૃષ્ટિએ ઉતરતી કક્ષાનો નથી. પરંતુ ભારતના સાંસ્કૃતિક આદર્શો દ્વારા આપણા ચારિત્ર્યનું મૂલ્યાંકન થાય તો આપણે સ્વીકારવું પડે કે આપણી સંસ્કૃતિને શરમાવે એવી થોડી અણુ-છાજતી ત્રુટિઓ હાલમાં પ્રવેશ પામી રહી છે તેને માટે કાંઇક કરવું.

આ ઉપરાંત વિવાહ વિધી તથા તે અંગેના ખરચો તેમજ પૂર્ન લગ્ન તથા મરણ અને તે અંગેની ક્રીયાઓ વિગેરે સામાજીક રીવાજો ઉપર કેટલાક ઠરાવો ઘડવામાં આવ્યા છે

માનવામાં આવે છે કે મેની માં આ પરીષદ ટ્રાંસવાલમાં ભરાશે.

માઝાબુકા ગવર્નમેન્ટ સ્કુલમાં લેડી બેનસન

*N.R.*ના ગવર્નરના પત્નિ અને *N.R.* બ્રીટીશ રેડ ક્રોસ સોસાયટીના પ્રેસીડેન્ટ, લેડી બેનસને, તા. ૧-૪-૫૭ ના માઝાબુકા ગવર્નમેન્ટ શાળાની મુલાકાત લીધી અને રેડ ક્રોસના ગર્લ લીંકના સભ્યોની કવ. તપાસી પછી *Practial Heal Course*ની પરિક્ષામાં સફળ *Certificate Of Credit* અર્પણ કરવા જે સમારંભ યોજવામાં હતો તેની શરૂઆત થતાં બાળકોને સર્ટીફીકેટો અર્પણ હતાં:

સખદાબાનુ ઇ. દાઉદજી, રેખાબેન મ. પટેલ, હર્ષાબેન મ. પટેલ, ઝુલેખાંબુ અ. પટેલ, ઝોહરાબીબી અ પાડોર, નલીની જી. પટેલ, ગોરી ફાતીમા મ. પાડોર, સારાબીબી અ. સીદાત, અ. સમદ અ. દાઉદજી, અ. સમદ એમ. ઇસ્માઇલ, રમેશચંદ્ર ના. પટેલ, સોલી અ. પટેલ, અહમદ આદમજી બદાત, મુસેજી પટેલ ઉર્ફે દલાલ, મોહમદ અ. પટેલ.

લેડી બેનસને પોતાનું વ્યાખ્યાન શરૂ કરતાં કહ્યું, તમે સખત શ્રમ ઉઠાવી આ પ્રેકટીકલ હેલ્થ કોર્સની પરિક્ષા સુંદર રીતે પસાર કરી તે માટે હું ખરા અંતઃકરણ પૂર્વક તમો બધાંને મુબારક બાદી આપું છું. તેમજ અનેક પ્રસંગો એ તમો બધાંએ અનેક પ્રકારના ફાળા ઉઘરાવ્યા તે માટે *N.R.* રેડ ક્રોસ સોસાયટી તરફથી તમારો હાર્દીક આભાર માનું છું. હું અપેક્ષા સેવું છું કે તમો આ પ્રવૃત્તિને ચાલુ રાખી માનવજાતની સેવા કરવા ચુકશો નહિ. મને કહેતાં ખુબજ આનંદ થાય છે કે માઝાબુકાના હીંદી જુનીયર લીંક *(Junior Link)* માટે મને ગર્વ છે કેમ કે તમારૂ કામ આખા રોડેશીયામાં ઉચ્ચ કોટીએ છે અને એ પ્રવૃત્તિ માઝાબુકામાં અપનાવવા બદલ મી. લહેર *(Laher)* રેડ ક્રોસના પેટ્રને જે તનમન અને ધનથી સેવા બજાવી છે અને હજી પણ બજાવે છે તેની હું ખરા અંતઃકરણ પૂર્વક કદર કરૂં છું.

છેવટે, શાળાના પ્રીન્સીપાલ ચી. લહેરે જુનીયરોના વિવિધ કાર્યો (સેવા) નો ટુંકો ચિતાર રજુ કરી લેડી બેનસનને ખાત્રી આપી કહ્યું કે," હું જ્યાં હોઇશ ત્યાં માનવજાતની શકયતાં અનુસાર સેવા બજાવવા અને બાળકોને સઘળા ક્ષેત્રો માટે કેળવવા પીછે હઠ કરીશ નહિ. અમારી આ શાળાનો મુદ્રાલેખ *"March Forward"* છે તે અનુસાર આ શાળાના બાળકો પણ દરેક સેવા ભાવી કાર્યોમાં આગેકુચ કરતા જ રહેશે કેમકે એ બાળકોને હું પુસ્તકોના કીડા બનાવવા નથી ઇચ્છતો પરંતુ ભવિષ્ય માટે ઉત્તમોત્તમ નાગરીકો બને અને માનવજાતની સેવા કરે એવી તાલીમ આપવા જહેમત ઉઠાવું છું અને ઉઠાવીશ.

(N.B: Junior Link રેડ ક્રોસની એક શાખા છે એ પ્રવૃત્તિ ચી. લહેરે માઝાબુકાની શાળામાં છેલ્લા ૩ વર્ષથી અપનાવી છે. દર બુધવારે મી. લહેર સ્વેચ્છા પૂર્વક માનદ સેવા બજાવવા અને બાળકોને તંદુરસ્તીના નિયમો શીખવવા ખાસ વર્ગ ચલાવે છે.)

પાકીસ્તાન સમાચાર

—પાકીસ્તાનમાં વડા પ્રધાન શ્રી સુહરાવર્દીની સ્થિતિ ડામાડોળ છે. પુર્વ પાકીસ્તાનને સંપુર્ણ સ્વતંત્રતા મળી છે. પુર્વ પાકીસ્તાનની ધારાસભાએ, પણ સંરક્ષણ, નાણાંખાતું, ને વિદેશખાતું, એ ત્રણ ખાતાંઓ સિવાય બીજી બધી રીતે પુર્વ પાકીસ્તાનને સંપુર્ણ સ્વાતંત્ર્ય મળવું જોઇએ એવો ઠરાવ કર્યો છે. સુહરાવર્દી જે રાજકીય પક્ષના પ્રતિનિધિ છે તે અવામી લીગે પણ એજ જાતની માગણી કરી છે. જ્યારે પશ્ચિમ પાકીસ્તાન આ માગણીનો દેશના હિતની એ વિરોધી છે કહીને એનો સખ્ત વિરોધ કરે છે.

ચર્ચો સત્તાથી મુકત બને

ક્રિશ્ચીયન કાઉન્સીલની જનરલ પરપઝ કમીટીએ જો'બર્ગમાં ૧૦મી એપ્રીલે નિર્ણય કર્યો છે કે, નેટીવ એફેર્સના પ્રધાન ડૉ. ફરવુઅર્ડના નેટીવ લો અમેન્ડમેન્ટ બીલમાં ચર્ચોની કલમમાં ૯મી એપ્રીલે બીજી વારનો સુધારો રજુ થયો છે પણ તેમાં એ કલમના હેતુમાં જરાએ તફાવત પડતો નથી જેથી એકશન કમીટીએ "આપણને એ કાયદાનો અનાદર કરવાની ફરજ પાડવામાં આવી છે અને આપણી ચર્ચના જે સભ્યને એની અસર થાય તેની પડખે પુરા દિલથી ઉભા રહીશું" એવું જે નિવેદન બહાર પાડેલું છે તેને આ કમીટી સંમતિ આપે છે આ દ્વારા કેપટાઉનની એકશન કમીટીને સુચના આપવાનો ઠરાવ થયો હતો. ક્રિશ્ચીયન કાઉંસીલ દક્ષિણ આફ્રિકાની રોમન કેથલીક અને ડચ રીફોર્મડ ચર્ચ સિવાયની બીજી બધી ચર્ચોનું પ્રતિનિધિત્વ ધરાવે છે. તેણે કહ્યું છે કે, દેવળોની સ્વતંત્રતા અમર ક્રિશ્ચીયન ચર્ચની સંમેતિમાં રાજ્યની દખલગીરીનો સ્વીકાર થાય એમ નથી.

નવા પુસ્તકો

મોટા માણસનાં મન	૧	૬
શીલ અને સદાચાર	૧	૦
બોધક ટીકડીઓ	૧	૯
પચાસ પ્રેરક પ્રસંગો	૧	૯
ગાંધીજીના પાવન પ્રસંગો	૧	૦
જીવન સુવાસ	૧	૦
જાણવા જેવી વાતો	૧	૦

ગીતા વિષે જુદી જુદી દ્રષ્ટી

જીવન દ્રષ્ટી (કાકા સાહેબ કાલેલકરની ગીતા વિષે દ્રષ્ટી)	૨	૩
ગીતા પ્રવચનો વિનોબા કૃત	૨	૬
અનાસક્તી યોગ ગાંધીજી કૃત	૧	૬

ગાંધીજીના પ્રકાશનો

ધર્મ મંથન	૪	૩
કેળવણીનો કોયડો	૫	૦
રામનામ	૨	૦
નિત્ય મનન	૨	૦

મનુબેન ગાંધી કૃત

એકલો જાને રે	૬	૦
કલકત્તાનો ચમત્કાર	૨	૦
બિહારની કોમી આગ	૬	૦

બીજા નવજીવનના પ્રકાશનો

પુર્વ આફ્રીકામાં	૬	૦
સત્યાગ્રહની સપ્તપદી (ગાંધીજીએ કરેલા પાંચ સત્યાગ્રહની આછી રૂપરેખા અને માહીતી)	૬	૦
લોક માન્ય ટિલકનું જીવન ચરીત્ર	૬	૦
હીંદની અંગ્રેજી વેપાર શાહી ૧૬૦૦ થી ૧૮૦૦ નો ઈતીહાસ	૮	૬
મનુષ્યની સર્વાંગીણ કેળવણી	૮	૬
જીવનનો આનંદ	૧	૬

જવાહર કૃત

મારૂં હીંદનું જીવન દર્શન	૧	૦	૦
જગતના ઈતિહાસનું રેખા દર્શન ભાગ બન્ને સાથે	૧	૨	૬

મળવાનું ઠેકાણુ :

Indian Opinion,

P. Bag, Durban,—Natal.

સમાચાર સંગ્રહ

(૧૭૯ પાનાનું અનુસંધાન)

—કેરળમાં સામ્યવાદી સરકારની સ્થાપના થઇ છે. નાબુદ્રીપ્રસાદ એના વડા પ્રધાન છે. ત્યાંના સરકારના પ્રધાનોએ મહિને ત્રણસો રૂપિયા પગાર તરીકે લેવાનું નકકી કર્યું છે. અને અઠવાડીયામાં બે દીવસ પ્રધાનો આમ જનતાને મળે અને એ લોકોની વસતીમાં જઇ જનતાનો સંપર્ક સાધે એ પ્રમાણે નકકી કર્યું છે, તે સિવાયના બીજા બધાં રાજ્યોમાં કોંગ્રેસ સરકારની સ્થાપના થઇ છે.

—કોંગ્રેસ કારોબારીએ નકકી કર્યું છે કે, કોંગ્રેસના હોદ્દેદારો, વિધાન સભાના કે લોકસભાના પ્રતિનિધિઓ બની શકે નહિ.

—હીંદી સંઘના પ્રમુખ તરીકે ડૉ. રાજેન્દ્રપ્રસાદે તથા ઉપ-પ્રમુખ તરીકે ડૉ. રાધાકૃષ્ણનને કોંગ્રેસના પ્રતિનિધિઓ તરીકે ચુંટણીમાં ઉભા રહેવાનું નકકી કર્યું હતું તેમ તેઓ ચુંટાઇ આવ્યા છે.

—આખું વહીવટી તંત્ર નહિ બદલાય તો આવતી ચુંટણીમાં કોંગ્રેસ વધારે નબળી પડશે એમ મધ્યસ્થ સરકારના વડા પ્રધાન શ્રી ગોવીંદ વલ્લભ પંતે જણાવ્યું હતું.

—કાશમીરના પ્રશ્ન અંગે વાટાઘાટ કરવા નીમાયલા જેરીંગ નવી દીલ્હીમાં જવાહર અને અન્ય વિદેશ કચેરીના અધિકારીઓ જોડે ચર્ચા કરી પાકીસ્તાન ગયા છે.

—રવિન્દ્રનાથ ટાગોરની શતાબ્દી ઉજવવા માટે એક સમીતી નિમવામાં આવી છે આ સમીતી ૧૯૬૧માં તે મહોત્સવ ઉજવશે. તે વખતે હીંદની સમસ્ત અગ્ર ભાષાઓમાં તેમના કાર્યના સંગ્રહનું પુસ્તક બહાર પાડવામાં આવશે. તે શીવાયપણ સમેતી બીજા કાર્યક્રમો વિચારી રહી છે.

—હીંદના માજી આર્થીક સલાહકાર ડૉ. જ્ઞાનચંદે જણાવ્યું કે, એશીયન એકતા એક ઘણીજ જરૂરી વસ્તુ પશ્ચીમી બળ સામે જણાય છે. બાન્ડુંગ સપ્તાહમાં બોલતાં તેઓએ ઉપર મુજબ જણાવ્યું હતું.

—હીંદના કેટલાક સમજુ નેતાઓનું માનવું છે કે, ૧૯૫૭નું વર્ષ હીંદમાં આર્થીક ક્રાંતી લાવશે. ભૂદાન યજ્ઞમાં ખુબ ક્રાંતી થઇ રહી છે.

—મુંબઇ સરકારે આમ પ્રદેશમાં ગૃહ ઉદ્યોગના વધુ કેન્દ્રો સ્થાપવાનું નકકી કર્યું છે.

Jethalal's Mithai House

and

Vegetarian Caffetaria

86 Queen Street, Durban.

Telephone : 27780 — P. O. Box 2043.

Tel. Address : "SWEETMEATS"

અમારે ત્યાંથી બધી જાતની ચોખ્ખા ઘીની બનાવેલી શુદ્ધ મીઠાઈ મળી શકશે.

* * * *

આખો દિવસ વેજીટેરીઅન ભોજન મળી શકશે.

* * * *

લગ્ન પ્રસંગે તેમજ પાર્ટીઓ માટે જમણની સગવડ કરી આપવામાં આવશે.

* * * *

હોલ શુભ પ્રસંગે ભાડે મળી શકશે.

* * * *

બોર્ડીંગ અને લોજીંગની સગવડ

કાયમી બોર્ડરોને ખાસ પસંદગી આપવામાં આવશે. વિદ્યાર્થીઓ અને શિક્ષકોને વધુ પસંદગી આપવામ આવશે. હાલમાં તો માત્ર પુરૂપ વર્ગનેજ લેવામા આવશે. ઓરડાઓમાં નવું અને આધુનિક ઢબનું ફરનીચર રાખવામાં આ વ્યું છે. દેશમાં જતાં અગર તો દેશમાંથી આવતા ઉતારૂઓ માટે કુટુમ્બને રહેવં માટે રહેવાની તેમજ ખાવાની સગવડ કરી આપવામાં આવશે.

* * * *

અમે દેશી સેવરધની સોપારી સેકેલી, અને કાચી તેમજ ધાણાની દાળ, ખારેક, પિસ્તા, અને ચારોલી, વિગેરે રાખીએ છીએ.

* * * *

ઘરનું આથેલું અથાણું અને સારી જાતના પાપડ હંમેશાં તઈયાર હોય છે.

* * * *

ઓર્ડરથી શિખંડ અને દુધપાક બનાવી આપવામાં આવશે.

પ્રાઈસ લીસ્ટ માટે લખો.

મુદ્રક અને પ્રકાશક શ્રીમતી સુશીલા ગાંધી, ઈન્ટરનેશનલ પ્રિન્ટીંગ પ્રેસ, ફીનીક્સ, પ્રાઈવેટ બેગ, ડરબન, નાટાલ.